

You are not Hercules and you are not able to purge away the wickedness of the others nor yet are you Theseus, able to drive away the evil from Attica. But you may clear away your own. From yourself, from your own thoughts, cast away sadness, fear, desire, envy, malvolence, avarice, effeminacy, intemperance."

EPICTETUS.

x x x x x x x

' Everyone of us must conquer himself, and we may do so if we take conscience for our guide and general '.

Sir. JOHN LUBBOCK.

અર્પણપત્રિકા.

સ્વયંભનિષ્ટ પીતાંબરભાઈ નરસિંહદાસ.

મહાત્મ બંદર.

મહાશય !

મહુષ દેહ નરસિંહજીનું અમહત્વનું છે તે-
 જેને મુક્તિનાં સ્તંભોની સંપત્તિને જાણી છે તે-
 જેને હવે પુર તરિકા મુદ્રા મુદ્રા સંપત્તિનું જાણીએ
 નહિ પણ મુક્તિની લેખકોને-મુદ્રા કરીને નિર્જિત કે
 પોતેને-મુદ્રાનાં મુદ્રા કરીને નિર્જિત નેહો, જેણે
 મુદ્રા કરીને મુક્તિની આપણને મુદ્રા કરીને નિર્જિત નેહો
 મુદ્રા કરીને મુક્તિની આપણને મુદ્રા કરીને નિર્જિત નેહો.

અમહત્વ

૧૯૨૧-૧૯૨૨

અર્પણ

મે. મ. શાહ.

૭૪૧૧-

સામે મિત્ર નવ ઊડીએ લાઠ યોગણી હોય:
સુખ-દુઃખ રેખા કર્મની, રામ કરે ને રહે વ.
અર્થ.

દે મિત્ર સત્ય, દયા, ધર્મ, સિયગ, સ-
તોષ, પરમાર્થ અને ક્ષમા એ સાત ગુણુ ગમે
તો યોગણી લક્ષ્મી મળે તોપણ ઊડવા નહિ.
કારણ કે, સુખ દુઃખ નો કર્મની રેખાઓ છે
(બાવાર્થ કે કર્મમાં લખાઈ ચુકેલા છે -કાઠ
કાંઈ મારવાથી મિથ્યા થવાના નથી) અને
જે રામ કરે તેજ યાય છે.

આ ધણીજ ઉગદા સવા પુસતન કાળથી
વેપારી સોડો કાગળના મથાળે લખતા આવ્યા
છે. એમાં સાતડો સાત ગુણુ, યોગડો યોગ-
ણી લક્ષ્મી, બે પાનો સુખ દુઃખની બે રેખા-
ઓ તથા એક રામ (આનો) તે શી રામ
દર્શાવી આપે છે.

૭૪૧૧

૭૪૧૧

પ્રસ્તાવના.

(બીજી આવૃત્તિની).

અંધારું ભોંયગ્રામાં જનારો માણસ જ્યાંથી પેમે છે ત્યાંથી દોરી જાણી આમજ જન છે અને જહી દોરીની માર્ગથી જવાર નીકળી રહે છે. તેમજ બપોરે સાલમેરથી અપેક્ષામય આ જગતમાં આજુસને દોરવા માટે નીતિ એજ દીમતી માલેત છે. અથવા જેમ ચારે બાજુ પહોળી અને આકાશ સિવાય બીજું કંઈજ દેખાતું ન હોય એવા મદા-મામરની વચમાં જાણી પોતું વડાણું ફૂલના તાલ ઉપર નજર રાખીને ખરે રસ્તે જાણી રહે છે, તેમજ નીતિ એ એક એવો પ્રકાશિત અને સ્થિર તારો છે કે જેના વડા અકમ ચિત્ત જોરનાર મનમાનો સુખી રસ્તે જાણી રહે છે.

ધર્મ ધણા અને એક જીવનથી વિરુદ્ધ સિદ્ધાન્તો વ પેદા કરતા દોષથી ને જાણે આવા જાનનાં રોક પડે છે પણ નીતિના સિદ્ધાન્તો નો એકસરખા સર્વમાન્ય છે. સુ-ધર્મ ધર્મમાં નીતિનો ઉપદેશ સમગ્ર એક સુરખેજ છે. અથવા ખરે કહીએ તો મૂળે નીતિના ધારા ઉપરજ જનુદ જનુદ તત્ત્વજ્ઞનીઓએ પોતપોતાના જ્ઞાન, અનુભવ અને ક-લ્પના મુજબ જનુદ જનુદ ધર્મરૂપી છાપરો વણી છે—કે જે ઈશ્વરો તેમની પાછળના કેટલાક દુષ્ટ અને કેટલાક અ-જ્ઞાન આમેયનોએ યોગ્ય થા ધણા દરજ્જે જાણી મૂકી છે, આમ જાણે પણ નીતિના સિદ્ધાન્તો તો પોતાના મૂળ પ્રકાશમાંજ હજી કમજબી રહ્યા છે, એવું તેનું મદામ્ય છે.

નીતિનો જહોણો અર્થ કરવા જતાં તેમાં પહોળી જા-ળનોનો સમાવેશ થાય છે. સત્ય વચન અને સત્ય વર્તણૂક.



કામ પદ્ધતિ રહેલા અમલને કારણે આપણે એ અપન
ને એ સ્થાનમાં રીતે રીતે એકાદ અપન નેમને માન્ય ને
એ વિચારે અને એ અપન ને એ સ્થાનમાં રીતે એ
અપન ને એ વિચારે અને એ અપન ને એ અપન ને
અપન તેમજ અપન મુકા અને તેમની વચ્ચે પેટનું
અપન, દાન અને અનુભવ મુકા રીતે, કે એવી વચ્ચે
અને તેને ઉપરના અપનના ઉપરના અને નીચેના અપન
એ આ અપનના અપનના નીચે, અપનના અપનના અપનના
પેટના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અને તેમની અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના

તેને નીચેના ઉપરના અપનના અપનના અપનના
એ અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
કે અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અને અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
એ તેમને એ તેને અપનના અપનના અપનના

અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
એ અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
એ તેને અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના
અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના અપનના

[illegible][illegible]

પરેલી અને શીછ કાગળિના પચ્ચેના ૧૨ વરમળ
માળા અતરમાં આ પુરતાના કયા કયા કામ લેઈને ૧૫
મેષવલક હતા તુખા સામ્યા છે, કયા કયા પગા મનરંજન દેઈ
હતા મોષમા ગરલી પજિન છે અને કયા કયા મજા તેમજ
મોષ નમેની અરેફવગને પુરતો સતોષ આપવમાં
ફનેકમા ગીવાયા છે એ બધુયાની અને પુરતી તક મળી

હે અને તેથીજ આ નવી આગનિમા સેક્રેટ રહત તથા
 મરણને અનુભવીને એજ દેશમાં ફરી ટકાયેલું. તો આ આ-
 ગનિને સંપ્રદાન થે જ સ્વર્ગ આપ્યે ને। આજ અથવા
 “પુણ્ય મીઠું” કે જે હમણાં તેવાજ છે તે પશુ નેમની
 મેદમાં મુકવા શ્રીકૃષ્ણ નિદ

આ પુણ્ય પ્રસિદ્ધ કથમાં રહેલજ મેદકું મોનથી
 પુનથી એવ કાં વાણી જે કામની મહત્ત્વ મળે છે તે
 જો તેમને અને આ જગતને આજ્ઞા મળીએ છીએ.

સંસ્કૃતિનેશુ અર્થિ.

સાંસ્કૃતિ-અમરવાદ.

}

અંશકર્તા

—૦૦૦૦૦૦૦૦—



હાઠમાઠ ને ઉપર દોત, અદર રીસે પોતછ.

એપુતે રૂપકરી નવધરીએ, ખુલે બેશી બેએબોજ-મુ ૧૦

ત્રેવડ એ તો ત્રીજેરે ભાણ, સજ્જન સદુ એમ બોલેછ.

દ્રવ્ય વાપરતાં જોઈ જમાબુ, તેહ રજ્યાની તોલે-મુ ૧૧

કરજી એવી પાર ઉતરજી, સંસારમાયા જુડીછ.

પુન્યપાપ બે સાથેજ આવે, બાવુ ઉપાડી મૂડી મુ. ૧૨

દાદરી કેરા દાદરા વિષય, નરનારી તમે મુલોછ.

દામખાતી મુખસંપત્તિ સાથે, પામીવળી સરગુણો-મુ ૧૩



૧૪ "સત્યમેવ જયતે" અથવા "આખર સત્ય વરે."

સાર ત્યાં મેઘાણે કાસિદ માણતો માણતો ડેરમેઝ કિામે
જુલોડે આવી પડેાએ. અને જાણે માર પડી રહ્યો.
રજો તે વખતે ગિરધર-ગાજાની દુકાને આવીને ગિરધ-
રના હાથમાં કામળ અને કાચગી આપ્યાં. ગિરધર અમને
ચોર (કંડુસ) હતો તેથી તેણે જનશ્યુ કે જે અસુર થયે
તો કાસિદને વજુ કમરનું પડતો તેથી તાલીપી તેને પહે-
ગતો કામળ સખી આપ્યો: પણ "ઉત્તરગા સે જ્યમ અને
મીસ સે મંબીર" એ કહેવા પમાણે ઉત્તરગમાં પેલી ર-
ખીઆની કાચગી પરાસમાં મૂકી ચૂકી મયો અને પટાક
ઉપર પડી રહી તે કાસિદે સરતમાં સખી.

કાસિદ કહે—સોજી, હવે અસુર થયું છે મારે આજની
સત્ર અહીં પડે રહી સગરમાં પડેલો હડી માણતો થઈક.
ગિરધર કહે—જેમ તમારી મરજી. જેમ રહી દુકાન આટકાવી
તાણું વાસી વાજી કરવા ગિરધર ઘેર ગયો પણ કાસિદને
આજનું કશું નહિ: તેથી તે નિચારો અણલું આપને સામી
દુકાને પડે રહ્યો. કશું છે કે—

હોહરો.

ખાવ ન ખર્યે સૂમ ધન, ચોર બધું લે જાય;
મધ લેતાં જ્યમ વાધરી, મધમાખી પરતાય. ૧

વળા કશું છે કે—

શ્લોક.

ન દેવાય ન વિમાય ન વંધુઘ્નો ન ચાત્મને ।

કૃષ્ણસ્ય ધનં યાતિ ચન્દિતસ્કરપાઠ્યૈઃ ॥૧॥

અર્થ:—૧૫જનું ધન દેવ, વિપ્ર કે કોઈ સમાના ક-
મમાં અથવા પોતાના કમમાં આવે નહિ પણ તે અગ્નિ,

૧૧ " સત્યમેવ જયતે " અથવા " અદ્યપર સત્ય તરે. "

ભેચ સાર આવે અને પેલાનો મરમામન ગિરધર-ગોપા-
ળની દુકાનમાં ભાડી ભેગો કરે.

દમેલનના રીસાના પ્રભાણે આ વખતે પણ મોતીચંદે
પેલાનો સામન ગિરધરની દુકાને ખરીદ્યો તે ભેચ સાર દ-
શન આટકાવેલી દોષથી ગિરધરને તેના સાર તેને ઘેર
આપ્યો દનેલ.

ગિરધરે મોતીચંદને મફત આમલક કરીને વાળુ કરાવ્યું,
અને અગુર મવાળી ઘેર જઈતી ત્યાં પડી પેલાની દુકા-
નની કુચી આપી તેને એકલો દુકાને સુધ રહેતા મોકલ્યો.
મોતીચંદ દુકાનનું વાળું જવાબી અંદર સુધ રહી પશુ બે-
સા તકી ઘેર જઈતા ઉચારમાં અંદરની સાંકળ વાસળી
બૂધી ગયો અને યાત્રોપકારો ઉધી ગયો.

આ સર્વે જનાન પેલો કામળો સાવનાર કસિદ સાથે
દુકાને પહોંચ્યો અને જોવાં કરતો દનેલ. કહેવત છે કે " નાણું
દેખી છુટીવર જાયે. " કસિદની નેજા (દાન) પ્રથમથી
જામડેથી હતી કાસુ કે તે જાણતો દનેલ કે કામળો પટાસ
ઉપર પડી રહી છે તેના તે ત્યાંથી ઉઠાવી ભેગનો સામ
તાકી ખેડો દનેલ તેને તો " જોઈતું હતું અને વેધે કશું " "

એ કહેવત પ્રભાણે થયું. મોતીચંદ દુકાનની સાંકળ વાસ-
બૂધી ગયો તેથી તેને કામળો ઉઠાવી ભેગનો સંપર્ક

મળ્યો. સતના બાર ઉપર એક વાગે સર્વે ભોક નિ-
શ્ચ મૂળાં એટલે તે દળે દળે ગિરધરની દુકાન
ચક્રો અને જાળવીને બારણું ઉઠાડી અંદર પેલી
ની રૂપીયાની કામળો સહ જટ પાછો વળ્યો.

કસિદ જે દુકાન પર સુતો હતો તે દુકાનનો મલિક
હિસામંદ કરીને હતો તે જામડેથી ઉપરથી કરીને મણ
દિવસે ઘેર આવેલો તેથી મણ દિવસનું મદી ગુપેલું નામ

દુસનની બહાર બેસી આ વખત ચૂપીથી ડગાસો હતો. તેની કસિદને ખબર નહોતી.

ગિરપરની દુસનનું મારણું ખખડાણું સાંભળી દિવ્યચંદ દગરે રહીને દુસન ઉઘડી બહાર નીકળ્યો, અને જુએઢે ને: કસિદને ચેટાની આંદર જાણી જાતો રીઠે. ચતુર વા-
ધિસે તમ્મ ચેતી ગયો અને તેની વાંસે વાંસે તે રહે નહિ તેરી ગીને આપતો થયો કસિદે કોથળી કાઢવામાં જાતને રહી ને દિવ્યચંદે સૂતમાં મળી—કસિદ કોથળી ઘડી પાછો જાયો એટલે દિવ્યચંદ તે કાઠી ભેળને ખીજે કુંડે રસ્તે ચાલે કસિદની પડેલાં આવીને દુસનમા સ્ક્રી રયો: કસિદ પત્તુ આપત હવંમા દુસનપર આવી સ્ક્રી રયો પત્તુ તેને તો “ ચોરમાં મેર પગલ ” કહેવા છે કે:—“ ચોરનો માત્ર અગ્રને જાણ અને પાણી દાપ પમંત: માપ. ”

પત્તુ હવંમાં અને નાજુ સેદને તાજીયી થેઝ જાતન કયાદમા નિહારેરી કસિદની ગીસાઈ બેઠા પાછલી ૭ પા-
ડી રાત રહી એટલે તેણે કાઠીને કાઢવામાં જાતને ઘરેલે કે કાઠી તોયુ પત્તુ કોથળી દાપ આવી નહિ, તેથી સૂત જુલી મળો હવંઝ એમ કાઠી આખા કાઢવામાં જુડીની આદક ખંખેગ્યા માણું પત્તુ કોથળી જડી નહિ. આવી તેવા દેખ ને કેય કાઠી ગત અને પેનાની પાસતુ નાજુ પોયા કરતા પત્તુ વધારે દિશમંદ થયે કહું છે કે:—

કાઠીરો.

ધન મેળવતાં દુઝ છે, આવવતાં પણ દુઝાં;

લો આવેલું જાય તો, જાય ચમુણું સુખ. ૧

કસિદનો કથમ તિમ્મ ગયો અને મોમાં અધિસે: કસિદો મળો તેથી તે ત્યાંને ત્યાં રાખ્ય જાતો મળો પાછી: કસિદ આવી એટલે: વિચારું કે: હવે બહા પેરી થવાના

દુશ્મની આગ નેહો આ વખત કુપાળીથી દગ્ગો દોડે.
નેહો ક'નિદને ખગર નડે-ની.

નિરપેક્ષની દુશ્મનનું નાગર્ય ખખડાનું માલગર દિગ્ગમ
દગ્ગર પડેને દુશ્મન જપડી જઘાર નીકળે, અને વદ્યોનો
નેહ ક'નિદને એકાની આગ જાપથી જલે. કાંઈ અગુર વ
જિયે તમન જેવી કરે, અને તવી વાંમે વાંમે નેહને તદિ
તેની ગીને અમન, થયે. કાંઈકો કાપથી કુકમામાં જાને
તરી ને કિદ્દમરે અમનમાં જાળી—કાંઈક કાપથી કાડી
પડે તમે એકલે દિગ્ગમ ન કાડી કાંઈકે ખીંચે દુર કાંઈ
થાને કાંઈકની પદ્ધતિ આપીને દુર તમા કુર્કે રહે. કાંઈક
પણ અત્યંત દગ્ગમ દુશ્મનના આગી કુર્ક રહે. પણ તેને
નેહ “કેવળમાં એક પડે” કહેવત છે કે, “કેવળમાં એક
એકલે જલમ અને જાણી દાગ જાળના દાગ.”

પણ દગ્ગમ અને નાજુ કાંઈકે તાજાથી ધેર જલમ
કાંઈકે નિદાનેથી કાંઈકેની ગીતક એકા પડેની જા
કાંઈકે રત નેહી એકલે તેજુ કાંઈકે કાંઈકેના જાળે કાંઈકે
કાંઈકે રતેજુ પણ કાંઈકે દાગ આગી તદિ, તેથી સત્ત જાળ
મોઢા દગ્ગમ એક જાળી આજા કાંઈકેના જાળી આજા
ખખડાના માગનું પણ કાંઈકેની તદિ, આગી તેના કાંઈકે
નેહ રત કાંઈકે ગત અને પાતાની પાસે નાજુ આજા કરત.
પણ વધારે કાંઈકે થયે. કાંઈકે છે કે—

કાંઈકે.

ધન કાંઈકેનાં દુઃખ છે, કાંઈકેનાં પણ દુઃખ;
રત આજેજુ જલમ તો, જલમ સમૂહું ગુખ. ૧

કાંઈકેના કલમ નિમગ્ન મોઢા અને મોઢા અવિઝ.
કાંઈકેના મોઢા તેથી ને ત્યાંનો ત્યાં રતલમ જાળી મોઢા પડી
કાંઈકે આગી કાંઈકેનાં વિમાનું કે, દોડે. કાંઈકે કાંઈકે થયે.

૧૮ " સત્યમેવ જયતે " અથવા " આખર સત્ય તરે. "

નાર નથી કામ્ય કે વાસે પગેડું આવે તો ' ઉલટી અઘા ' થઈ પડે । એમ ધારી ત્યાંથી રસ્તે પડ્યો.

હવે મોટા મળસકામાં પેલો મોતીચંદ ઉઠ્યો; તેને વિચારતે કાચળી સંબંધી કાંઈ ખબર નથી. વસાણુનો કાચળો બકાર કાઢી દુકાન બંધ કરી તાણુ વાળી, કાચળો નમે લેઈ ગિરધરને ઘેર જઈ કુંચી આપી પોતાના ગામ નંદ વાળ્યો.

સૂરોદય થયો એટલે ગિરધર અને ગોપાળ બંને બાહ્યો દુકાને આવ્યા એવામાં રૂપિયા લેવા સાક કોઈ માણસ આવ્યું નેટલે ગોપાળે ગિરધરને કહ્યું કે આવે પેલી કાચળીમાંથી રૂપિયા મળી આવે. ગિરધરને " કાચળી " એ સજ્જ સાંભળતાજ એકદમ કાળ પડી અને વિચારમાં ને વિચારમાં ડગમગ થઈ ગયો. કેટલીક વારે તેને યાદ આવ્યું કે મેં કાચળી પટારામાં મૂકી નથી માટે મુકરર પેલો જૂખડું મોતીચંદ લેઈ ગયો. પાપી માફ અજ ખાદને જૂડું કરી ગયો.

ગિરધરને ડીપીઆ આવતાં દીક્ષ થઈ તેથી ગોપાળે ન્યું ન, અથા ગિરધરનીઆ । દૂરેય હેવાન્ય । કાચળી ક્યા ન્યા ? ગિરધર કહે—સગ્ગ ચૂકચી પટારામાં મૂકવી રહી નહ કવી નાટે નહા પેલો મોતીચંદ લેઈ ગયો.

આ થાન સામગી ગોપાળ જહુ ધમધમ્યો, અને કેવા-મન થઈ સાત નંત કરી દાન પીચી બે દાય લાંબા કરી ગિરધરના ગામમાં જોડા મારતો મગ્ગતો કહેવા લાગ્યો કે—જા હા દગમીઓને દુકાનમાં સવારે છે તેથી તે લેઈ જાવ, તે! આવજ તો ત્રણમે રૂપીઆની કાચળી મહ પણ કા-નંદ નમન કાક કે તારો બા આવ્યો પટારો ઉપાડી જરી । તું કાના એક ફાન જાન્યો છે તે આવ્યા ન કરવાનાં કામ કરે ન પણ રો અજને આવજ રૂપીઆ ત્યાંથી નહિ લાવે

૨૦ “સત્યમેવ જયતે” અથવા “આખર સત્ય તરે.”

આજ આપણે ઘેર પરીણા આંખ્યા છે તેમને જાગૃત્યના છે માટે ગમેતેમ કરીને પણ સારી રસોઈ કરજે, કારણ કે એને ઘેર મારે ઘણી વખત જવું પડે છે. એટલું કહી બહાર આવી સર્વેને જાતણ પાણી કરવા આપ્યાં અને એ હાથ નેડી ગિરધરને કહેવા લાગ્યો કે શોઈ, શી આણ છે ? આજ મારાં ખન્ય જાગ્ય કે આપનાં પમત્તાં મારે ઘેર થયાં કામકાજ મુજ રાંક સરખું હોય તે કરમાવે; સેવક કરવાને તૈયાર છે.

ગિરધર, મોતીચંદને પ્રથમ દેખીનેજ વડવા તૈયાર થઈ રહ્યો હતો પણ વાણોતરે વારી રાખ્યો હતો, તે આ વખત મોતીચંદનું જોતનું સાંભળીને એકદમ ખૂબ જુરસા-યી જોતવા લાગ્યો કે, તારા બાની કાચગી ઉઘાડી લાગ્યો છે ને વગી ‘ચાણી સીતા’ થઈ ફંદ કરે છે ? લાવ રૂપિ-યા; નહિ તો ને પેલો ઓરડો અને આ કેરડો ! એ ઓરડાનાં પૂરી આ સિંધાઈઓ પાસે મારે મચી તારી પા-સેથી રૂપીઆ લેઈશું. તું બાલુનો દહણ કે રૂપીઆ ખચ્યા; પણ નથી કચ્યા ગુરૂના બચ્યાના; એનો સિંદુ બ-ચ્યાના છે. મારે ને ઇનજ સખરી હોય તો રૂ. ૩૦૦) જતામના પાછા આપ એટલે અમે આમારે ઘેર જઈએ

રૂપીઆની વાત સાંભળીને મોતીચંદ તો સાંતો તાંત કરી ગયો, અને એકદમ ચિંતારૂપી ચિતા તેના ચિતમાં ફરી વળી, તેની ખૂબની ખુશી બળી મઠ ને કાળી શાદી તે પર દળી મઠ. મનવન કે આવી રીતનું ખોડું આજ આવશ્યકી તે પ્રતોર્જા થઈ ગયો. કહ્યું છે કે—

કાહરો.

૧) ચિંતાથી ચંતુરાઈ થઈ, થઈ રૂપ ગુણ જ્ઞાન;
‘તા બી અભાગિણી, ચિંતા ચિતા સમાન.
ને વિચારવા લાગ્યો કે હે પ્રભુ ! આ

એ મહા મહે આમ તૂટી પડે છે. ડાહ્યા તો એક
 મવા દઈ નેમા કાંઈ જાત નહિ, નહિ તે. મો ૧૦ જેવો
 નેવો નથી કે જેવો બેઠું આમ મહાવે વળી એને જામ
 ૧૫૨ દાઢ પમુ આંચે નેમા કાંઈ નવધ નહિ કામુ કે દુ
 એકોએ એવી દુઃખમ. સુતો કને: દરે દે વિષંબદ્ધ
 યું કાનું નુ કાકો ને કાલીએ નહિયો મગા વખત છે
 કામુ કે નવાડ તે. મને નેમ નથી અને દાઢુ તે
 આ.પણુ કોણુ નથી એ મહી મહે ડાહ્યા દેવ નો
 ધરના આપત પમુ આટલી જાણી દિશ્વ કલ્પ નહિ પમુ
 આ: તો ધર વેચે પમુ પૂર ધવ નેમ નથી વળી મને
 એકોએ અવધાર નથી કે કેહ રૂપિયા પેરે દે મગા
 ત્રણ મરકન: આ નેમ, મીડું ને આગાનુ કે.પણી
 મહી કમન રી રીને ગેરો: ને જામ આંચે ને
 આંચે નિર્વેનીએ કેમ આંચે: પ્રમુ: પ્રમુ: પ્રમુ: ...
 મને તો દરે મગા સિવન મોને કપલ સુતો નથી
 એમ વિચારી તાણી દાઢે દાઢે મગા આંચે નહિ
 આ વળતી કહ ખગત નથી એકો વિચારી જામુન કાવ
 કાવતની અને અપકની ખટવટમા હતી નેત્રે મિતીમદને
 કમુ કે, મનુનુદ્ધ ' એક તૈયાર થા છે, દરે ચુકનું આ-
 દર બેચુકું મારે સંકર કંઈ વરેણ આંચે જામ પી દુ
 મર નાકને કાંઈ મૂડોને કાળીધુ-નેની નિત કામુ નહિ

મિતીયદની કાલન આટલી જાણી ખગત જાં ઓ
 એવી ચુકર હતી કે તેજે મગી તાળીને તથા કાળીનું કંઈ
 પમુ રંભાઈ કમદી જાતની હતી. મુશકે તે આવુ નમમ.

અનદર છંદ.

પરમાં ન દોષ ખાવા, પર જે પડેણા આખ્યા,
 સાચી અવશ્યે એવી એવી દોરેલીઆરી છે;

રોવા માંડ્યું અને જને જલે આગળાએ વળી મોતીચંદને પર તમ્બ પેચા માંડ્યો પણ તે ખરો નહિ. આથી હોઠગંભે વધારે રોવા માંડ્યું ઉરે મોતીચંદને ઠાંઠક રવા આવી. તેણે વિચાર્યું કે, મરવા વગર તો પૂરક નથી, કાચાકે પેચા પર આગળ વધ મેલ છે તે છતાં મારી નાખે તેજ છે. એમને દાપે અપર કુમારી મરવા ક્યાં મરણ દાપે મરું શું ખેડું ? પણ પેર જાળને જાળીને હોઠગંભે મરવાનો અણું અને નેને દિમ્મન આપે. અણું. એમ વિચારી હોઠગંભે છતાં રાખી પેર આપ્યો. પરમાં જો મગર દાપે તેથી તે તરત ચેતી અડ; તેણે વિચાર્યું કે આજ સ્વામિ, સીકરોર દેખા છે મારે મુકર કાંઈ અવરો નવાર નામે છે અને મરણ વગર વાત અણી છે. તેથી તે બેલી કે, સ્વામિનાથ ! અદલ જાણ દીવગીર દેમ હો ! એવડું જણું શું દુઃખ અણી પડ્યું છે કે આમ જાવરા જતી મવા હો ! દોષ ! સુખ દુઃખ તો મજાસને માટે માલ્યાંજ નવજ છે. પણ મરણ થઈને અમ દરમદી (દીમન દારી) શું જાણે હો ! કહેવન છે કે—
 “દીમન સો મરણ અને મરણે પ્રુદ” મારે દીમન રાખે. દીમનની દીમન નથી. દીમન મને તેજ દુઃખને પણ અંદારે છે મારે દીમન રાખી અને ખરી દીમન કહે. અપારે મને નહિ કહે તારે બીજા કોને કહેશી ! હુ તમ્બા અર્પ અંમની ધણીઅણી હું તો અર્પદુઃખની પણ જાણીએણું હું.
 મોતીચંદ—અ હોઠગંભે તને સોણું હું મારે તેને જાગવો. (એમ કહી છાતીપટ રાત કરે છે.)

અવેરીઆઈ—(અહાં બરતી બરતી) સ્વામિનાથ :
 નમે રમો તો તમને મરણ સમ છે. દીમનાજા થઈને ર-

ઠીકી વેરે કરવાનું આપણને કહેતો હતો અને એક દબાર રૂપિયા આપવાનું કહેતો હતો; પણ આપણને ઠીકીના ભાગા (હવાચાવના પૈસા) લેવાની જીવકુચ લાગ્યું નહોતી અને એ રીઝણે વેરીયાળ કરવાનું આપણું મન પણ નહોતું પણ પરમેશ્વરે આ જોગ મેળવ્યો તો આપણે શું કરીએ ! માટે તેને ઘેર લઈ જઈએ અને રૂ. ૩૦૦) લેઈ ઠીકીનું વેરીયાળ કરી આવેલ અને તોટલા રૂપિયા ગિરધરને આપવાના છે તેથી એક જાણ પણ વધારે લેઈ નહિ, ઠીકીનો પૈસો આપણે દરમ જાન્યાર છે. હવે જાઓ તાલીફ કરે.

મોનીચંદ પૈસા લઈ વાલિયાને ઘેર જઈ ઠીકીનું વેરીયાળ કર્યું. લઈએ એક દબાર રૂપિયા સાથે મોનીચંદના હાથમાં મૂક્યા મોનીચંદ કહે, મારે રૂ. ૨૦૦) તો ખર્ચ છે મારે વધારના રૂપિયા પાછા લ્યો. મોનીચંદે જાણીતા રૂપિયા સાતમે પગણે (મુઠીનને) પાછા આપ્યા.

મોનીચંદ, રૂપિયા લઈ ઘેર આવ્યો અને ગિરધરને જોડાવી મળી આવ્યા રૂપિયા લેઈ ગિરધર કહે, સાચામાં છે નને ! તું અલગ દિશામાં રીપણે છે ! હા તો ગળાપણો ખાધ મરે કે હવે પછી મરે તે વાલિયાની જાન લાગવી ! !

વાલેજારે ગિરધરને જોડાવો અટકાવ્યો ગિરધર કહે, જેમાં રૂપિયા ખરેલા હતા તે હાથી ક્રેશળી માર મોનીચંદ કહે, એનો જોવાઈ મર.

ગિરધર, રૂપિયા લેઈ ઘોડેપર ચઢી ચાલ્યો ઘરે અને દુકાને આવી રૂપિયા પાછાપા. જાણે કમીઠને આપ્યો દેવ નહિ ! રૂપિયા મૂકી પોતાની જાણ દાંડવા અને મોનીચંદને મારો ખાંડવા લાગ્યો.

રૂપિયા લાગ્યાની વાત જાણી પેસે દિયચંદ મીઠાનજ દેવળી લેઈ જઈને આવ્યો અને કહેવા લાગ્યો કે આપણ

૨૮ " સત્યમેવ જયતે " અથવા " આખર સત્ય તરે. "

ગિરધર ! રૂપીઆ ક્યાથી લાવ્યો ? પેલા જિયારા ગરીબ મોતીચંદનુ તે ઘર મારું જોપાળ કહે, મારું નાણું જડ્યું તેની તને અદેખાઈ આવે છે ? મોતીચંદના ઘરમાં ખાવા અનાજ તો નથી અને રૂ ૩૦૦) ક્યાથી લાવી આવે ! હિન્દુશયદે પેલી હાથમાની કોથળી જઈ પછાડી અને કહ્યું કે જોગખ્શ, આ કોથળી તારી ખરી કે નહિ ? કોથળી દેખી મને બાઈએ જાખા પડી નવા આ રમઝકમાં બધું મહાજન (પંચ) એનું થયુ અને ગિરધર-જોપાળને કપકો દેવા લાગ્યુ. અને કહેવા લાગ્યુ કે એ રૂપીઆ મોતીચંદને પાછા આપી આવે.

મહાજનના કહેવા મુજબ ગિરધર રૂપીઆ લેઈ નરોડે ગયો. ગિરધરને આવેલો દેખી મોતીચંદના હાંડા ખૂબ નરમ થઈ ગયા તેણે મારું કે વળી એનું શું મયું હશે કે લેવા આવ્યો ? હવે તો આપવાનું ઘરમાં કાઈ નથી.

મોતીચંદને ઉદાસ દેખી ગિરધર કહે, શેઠજી, મમસૈયો નહિ આ રૂપીઆ તમાગ પાછા લ્યો. અમારી કોથળી અમને જડી છે

મોતીચંદ—શેઠજી, નગીમની શી મસ્કરી કરોછો ? તમારું ઘરમાં ખાવાના નહિ તો રૂ ૩૦૦) આપવાના ક્યાંથી લેવા ? મારે તમારું રૂપીઆ તમને પાછા આપ્યા એમાં મેં કાંઈ પાડ કર્યા નથી પણ તમારી ચોરી કરી એ મોરો મુન્હો ક્યો છે મારે કરગરીને કહ્યું છું કે રૂપીઆ લેઈને તમે તમાગ ઘેર જાઓ.

ગિરધર-શેઠજી હું નહીં કહ્યું છું કે મારી કોથળી મને જડી છે મારે મજા પાત્રીને કહ્યું છું કે તમારા રૂપીઆ પાછા લ્યો. તમને તમારું વાક હું ખ દીધું એ મારી મોટી બૂલ થઈ છે.

ગિરધર-હવે કામાવાવા કર્યા પણ મોતીચંદે રૂપીઆ

૧૭૪ દીકરું નરિ તેથી તે ૧૫૦૫ એક ૧૮૦ પેર આપ્યોઃ અને મદામને કહેવા લાગ્યો કે, મેાનીચંદ ૧૫૦૫ ૧૭૪ દેવ નથી કરે મદામની કહીને તમે સંપટકે. એમ કહી તે રવિય મદામને ક્રોધ.

મદામને મેાનીચંદને તેમની ૧૫૦૫ ૧૭૪ આપવા માંડ્યા ત્યારે તેણે કહ્યું કે એ ૧૫૦૫ કરે જાત નથી. એ તે કન્યાવિવાહ પેશા છે. મેં ઘીસીયું વેરીલાગ આજુમને ઠેકણે કહીને ૧૫૦૫ એમને આપવા સાર લીધા છે મારે તમે મદામને એ ૧૫૦૫ જેટ દીકરું છે તેને સંપટકે અને વેરીલાગ ફેરફારો તો હું એ ૧૫૦૫ લેઉં અને તમને મેાની કુપાર મળું.

મદામન—આપણું વલિયન આજુમનાં વેરીલાગ ફેરફાર નરિ.

મેાનીચંદ ૧૫૦૫ ૧૭૪ દીકરું નરિ તેથી તે આજુમ મદામના નિયાત-રમગમાં પાતું અને સંદેરમાં જોએ રહ અને જુદેલાગી દવા તેમણે અનિયમ પૂરવા લાગ્યું આખરે ઠાણમંડ કહીને એક રહ વલિયન મળી આવ્યો, તેણે કહ્યું કે હું એ આજુમને આજુમની ન્યાય કરી લીધાઃ પણ મિત્રેર મુદત્ત છે તેથી તેને અપેક્ષા લાગે તો તે ફરજ કમુત કરે નરિ, મારે એ જાનો જાતુ ૧૮૦૫ સ્થાપેજ કરવી થયો કે—“મદામન જે ફરજ કરે તે પ્રમણે અમરે આજુમ અને તે પ્રમણે ન મેલવીએ તો મદામન કરે તે સિદ્ધને ૧૮૦૫ મહાએ.”

ઠાણમાણના કહેવા પ્રમાણે મદામને મિત્રેર અને મેાનીચંદ ૧૮૦૫ સ્થાપેજ કરવી લીધા તારણે તે નિ-ચિન્તન પુરવની સંમતિથી મદામને નીચે પ્રમાણે ફરજાદેઃ—

“મિત્રેરની લીકરીનું વેચીલાગ મેાનીચંદના લીકરા વેરે કરવું અને તેની પહેરામણીમાં ૩ ૩૦૦

પાછા સીધા નદિ તેથી તે રૂપીઆ સેઇ પાડો પેર આખો અને મદાનને કહેણ સાગ્યે કે, મોતીચંદ રૂપીઆ પાછા સેણ નથી મારે મહેરમાની કરીને તમે સંપરવો. એમ કરી તે રૂપિયા મદાનને સોંપ્યા.

મદાનને મોતીચંદને નેણી રૂપીઆ પાછા આપવા માંડ્યા ત્યારે નેણે કહ્યું કે એ રૂપીઆ મારે જપત નથી. એ તો કન્યાવિધવા પેશા છે. મેં દીકરીનું વેતીછાગ અજુમખને દેશ્યે કરીને રૂપીઆ એમને આપવા સાર સીધા છે મારે તમે મદાનન, એ રૂપીઆ જેન સીધા છે તેને સંપરવો અને વેતીછાગ દેશ્યે કરવો તો હું એ રૂપીઆ મેંડ અને તમારો મોઢો ઉપકાર માનું.

મદાનન—આપણાં વાજિયા સાદાણનાં વેતીછાગ દેશ્યે પાવ નહિ.

મોતીચંદે રૂપીઆ પાછા સીધા નદિ તેથી તે બાળન મદાનન મદા વિચાર—અમગમાં પાપું અને મહેરમાં જેઓ જદ અને બુદિસાગી દત્તા તેમનો અભિપ્રાય પૂછવા સાગ્યુ આખરે દાસાભાઈ કરીને એક રદ વજીક મળી આખો, તેણે કહ્યું કે હું એ બાળનો બ્યાજખી ન્યાગ કરી મરીછા; પરંતુ ગિરધર મુદગ્ય છે તેથી તેને અપોગ્ય સાગે તે તે દરુવ કમુદ કરે નહિ, મારે એ બન્નો જન્મ પહેલે દસ્તાવેજ કરાવી શો કે—“મદાનન જે દરુવ કરે તે પ્રમાણે અમારે ચાલતું અને તે પ્રમાણે ન માનીએ તો મદાનન કરે તે સિદ્ધાને પાવ મહાએ.”

દાસાભાઈના કહેણ પ્રમાણે મદાનને ગિરધર અને મોતીચંદ પાસે દસ્તાવેજ કરાવી સીધા ત્યારગાદ તે વિચિત્રાનુ પુરવતી સંગવિધી મદાનને નીચે પ્રમાણે દરુવ કર્યો:—

“ગિરધરની દીકરીનું વેતીછાગ મોતીચંદના દીકરા વેરે કરવું અને તેની પહેરામણીમાં ૩



(૨) કુસંગ અને સત્સંગ.

"A man is known by the company he keeps."

ચતુરશ્લાલ શેઠની વાત.

(અ) કુસંગ.

દિલ્હી સરકારમાં ધનપાત્રકાર કરીને એક નગરશેઠ હતો, તેની પાસે આઠગણ ધન હતું. તેને ચતુરશ્લાલ કરીને એક ટીકરો હતો, તે બધોયે મધ્યો અને મધ્ય ચતુર હતો.

પુત્ર વીસ વરસનો થયે ત્યારે શેઠ મરજીનુલ્લ મોંઘ પડ્યો, તે વખત તેમણે ટીકરોને નીચે પ્રમાણે સીખામણો દીધી :—

(૧) નીચ માણસને છાની વાત કરવી નહિ.

(૨) નીચ માણસની પ્રીતિ કરવી નહિ.

(૩) નીચ માણસથી લેવડ દેવડ કરવી નહિ.

શેઠના મુખ પછી કેટલીક મુલ્તે ચતુરશ્લાલે વિચાર કર્યો કે, મારા બાપે નો સીખામણો દીધી છે તેની મારે આજ માએલ કરવી જોઈએ; કાલજુ કે આટલી જાણ સીખામણો મૂકી માત્ર નીચ માણસના સંગ વિષે સિખામણો દીધી તો તેમાં કાંઈ વિશેષતા હતી ખરી. મારે મારે નીચ માણસથી ઉપરનો વજ્રે જાળવેલી, મારું તુકાન થાય નહિ અને જડ હાંધમાંથી નીકળી શકાય એવી ઉપરજીવી અજમાએલ કરવી.

એમ વિચારી પમાસ હજાર રૂપીઆનો અવેજ લેઈ, એકમે એક નીચ કુતન્ય કેળી દાકરવના શબ્દમાં આ-વીને રહ્યા. આ વખતે આ શબ્દના માથે ફેરું જડુ થઈ મર્યું હતું તેથી તે જીવનના દાષમાં જવાની તૈયારીમાં હતું; તેથી

મૂકને કે કેમના પૂછો ! !

શેઠ—હમે, જે વાત બની તે ખરી ! અખણતાં થયું તેમાં હું શું કરું ? પણ હવે એ વાત જાની રાખવી; કે-
મને કહેવામાં સાર નથી

સ્ત્રી—(ધારા પાડીને) હા ! હવે; તમે રજા આપ્યા છે તે અમે ભણીએ છીએ ! ‘ મોર મરી ગયો ’ એ વાત તે કાઠ જાની એરો કે શું ?

શેઠ—હમે, જાની નહિ રહે તો ચાલ્યું (ખેર) ! પણ તું તારે જાની મહેને ! અત્યારે ચાલત કરવામાં શો કમલો છે ? હું મારે ખીન્તે બુદ્ધો ઉઘાડીશ ! પણ તું જમ દાખેયા બોલ “ વાડ સાંભળે તે વાડનો કાંટો સાંભળે ! ”

સ્ત્રી—(ખૂબ ધારા પાડીને) આ નહિ મોરો બુદ્ધો કમલો ! ! એક તો રાજાનો મોર માર્યાનો બુ-હો થયો છે અને વળી ખીન્તે નેને જાનો રાખવાનો બુ-હો કરવા ભય છે ! હવે તમા પિતાની ભય કબૂલ કરે છે તે ! સામા મને વડે હું જાને કે’ છે કે, “ દાખે બોલ ! દાખે બોલ ! ” તે તું મારે કમલ વગરી બોલુ’ મારે તો પેટને પાસું બળી જમત છે મારે જમ મને કાઠ કહ્યો તો હું મારે પિયર વાળી જમશ ! !

શેઠ—અરે ! હું તને કાઠ વડનો નથી પણ આ વાત કેમ ? હવે તમા નાક નથ જ્યારે મોરની શોધ થશે અને રાજા આ જાને પડશે ત્યારે કહીનું કે, અમે તો પાછો મૂકી મવા દવા અને તેની સામને અત્યારે હું જાનોમાનો રાહી અત્યારે મારે તું તારે કાઠ બોલીશ નહિ.

સ્ત્રી—(મન મુન્ન થા) “ બોલીશ નહિ ! બોલીશ નહિ ” એમ કહીને જમ મને કાઠ કહ્યું તો ! ! નહિ તો તું
“ હમે કે જે જાણીનું કહ્યું

તદિ મનસા દેવ ? મરે ને હવે મનુ દેવ તે જામ
 થાત ? હવે ને ? અને જાતે હવે હા મરે છે ને ?
 આપણે પણ નથી ને જાતી રાખણી વન ઘાતી રખ-
 વી છે ? હુ તે આ ઘાતી મરે પેશ !! તમે જાત્રા ને
 લખાને જા- જાત્રે ! મરે મું ! હવે જાત્રે મરણ ને પડે
 જાવનું : તે મરે મું હવે હવે પડે ! (જોત હવેને મર-
 ણને જાત્રી જાત્રેને જાત્રા નીકળે)

એકબીજાને ફેરવવા જતાં એક જગ્યા પહોંચી પહોંચી
 જતાં તે પૂછવા લાગ્યા કે, એકબીજા! યુ છે!

મીઠાણી—(જાનુ હાજી હાજી) મું દેવ ! મારા
કરમના જેના ! આટલા બધા સુવર છે પણ મને આપે !!
સુવરનો મેરુ સમાજ સાચા દગા ને મને મળે છે ને
સાચોરે સુવર મળે છે મારે હવે સગા મેળુ આવે મું
કરો ! અને વળી આટલા દુઃખમાં અધુરમાં પૂરે સાચા
મને વરે છે અને મારે જાણે છે.

બીજી બાકસો—એ બાક ! મેં કોઈ નિંદા કરી
 પાછું/તમે કાંઈ જેવું દેવ પાસે કહેવું ? તમારો હજો-
 ની કાલ તે હાઈ નિંદા આજીવન મેં મહુ મધે લેમા તે
 એક શું કરે ? અને માંડ તે હવે તમને વહે !

[illegible]

उदा—(भनभां) अने कोणी पदार्थ जेव्हा पण

કામદેવ ને મુનેશ હરે. જામ દમે જામજામ. ધી-
સગીર કેમ દેવાએ હો જા ? જામદ મોમાં દમે જામદ મધ
દુખ કેમ પરી હો ? જો દુખ દેવ ને હરે. જામે યાજ્ઞદુ

મોડ—(મનમાં) એકેતો દુઃખ દર્શ્યું, જાને હવે આ
જીવે શું કરે છે તે જણ થોડાંયુ! (આદત રહે છે. દીક્ર
મોડ દર્શી) જાણ કે આપણે મોડે, મુડે, કોંઈ તેની
જગી અમલ આપ્યોયું પણ અમલિય જાણ જાણે છે
પરે કોઈક મુડે દાખ દેવાને નથી.

રાખા—હો, મેં. જાણું તુમના કહ્યું હતું તે બેઃ !
 તુમનાથી કંઈ જાણે છે ! રાખા : જાણે હવે કંઈ જાણે
 તેમ છે ! ખરે જો જાણ જાણે તેમ ને હશે.

મોડ—(જોઈત મગજનીય રહેને) ઝગમગ કરેજી !
શું કહી કરેજી ? મહી જીવન ઉપરનાં નથી રહેવાનાં તુ
જાણી તે કહી મીઝે તેમ છે ! આપને કહે મનના થઈ
ગયે છે ! આપને જે પુત્રવધૂનો મેર દતો તે હું સમ-
જા રું એ દતો, તેને નિદાવીએ..... (એણે હસી
લેતાં બરજ ખાંડે છે.)

રાખ—વળતું રહેશે । એક વાર પૂતો કરો છું તેને
તમે ખરી નહોતો ? અમારા હાથ ન ખરી ને કરતાં છું
હાથ આંધ છે । ખરી વળ છે કે—“વળીએ મિત્ર નહિ”
તો, મારે હાથ ઊંડા ને જુ લેવો એર વળી ને લઈ મન
વળી—મનમાંથી રહેશે હશે તે તમારું છે ન ખરી મારે ખરી
નહોતો પિદ છે । તમને । તમે મહા મોટા મુલ્યે કરો છે અને
છું એ કેલે મારી મારો છે । તમારું મોખાથી ‘ખરી’
સખ નીતિમાં વંદન મારી દમી આંખ હાથ મોડી
હર; તેથી મેં તારાજ જાણ્યું હતું કે, અમારો હાથ નહોતો

† भग. सुविश्वं राज्ञः क. दशरु, पृष्ठ. (अशरीरं)

દેવ તો લેલું દેણું મૂળને અડીશો સુનેદા મુણા બરવા
પાન; એલુંજ નદિ પજુ કાણુ જાણે શું કરતાં પજુ દવે
મેર ગુળને પાડો આપીને પગદર પજુ આ રાજામાં ર-
દેજું નદિ એમ વિચારી પેર જાહેને સંવાટેશે મેર લાવીને
જોને દેખાડે.

શ્રી—(મેર દેખીને) તમારુ જેવા મૂખે કાણુ દેવ
કે વગર મેર ખાને મેર માપો દરખી બેઠાં । મારુ તો દે-
સને ક્રેસ ઉમે મવા દગા આચા જુદા તમાસા દોડો તે
કોઈક વખત બારે પડશે ।

શ્રી—(મનમાં) મૂખે તો નને જીન તથામે પાણ્ય
ત્યાજ્ય હીમેજ તો । અને તમાસા પજુ તારુની દરેજ
ચાપડેજ તો ॥ પજુ હશે હમણું મોલવાની કાંઈ જરૂર
નથી. એમ વિચારી મેર દેને પ્રથમ પેલા મિત્રને પેર
મવા અને હજુ કે, જાહ, રાજા મેરની કાચે એક બીજો
મેર રમચ આપ્યો હતો તેમને નિહાડી મારચ આપી તો
રાજાને મેર કડી મરો અને રમચ આવેશ મેરને નિહા-
ડીએ મારી નાખ્યો તેથી મે જાણું કે, રાજાને મેર મરી
મરો હશે; પજુ એનો આ કારો દરો. મારે તમે મારી
માથે ચહે, રાજાને તે આપચ જાહે.

મિત્ર—મનુ મારું, એમો આપને જાણ કમુનાપણી
પીને જાહે હીમે. પજુ દોડ, તમે અરણ્ય મવા કડી
કેમ મવા વાર । અને તો તમારી હીમન જોઈ પજુ તમે તો
મનુ પેલા છે. મેર મરી મરો દેવ તો તમારું નમ દેવર
દેણુ હતું । તમે રાજા પાને મરી મારચ આવચનુ મને
કહેવા દગા પજુ આચા જુદા હમમાં મરી મારચ કેણુ
આને । આપજુને માં રાજાના સુખ થવાની આપ (સ-

પીળા કાંને કાઢી આવના પડે. પચામ દબાડે. અવેજ
ધેણી સાચા દવા તે પી ચે. નીક દબાર રૂપિયા ૩૧૮
કેડ ધે. ૬૫૨ બેમી કાંને રૂ. ૧૫૦ વમા પેલન્ટ મૂલવતો
મયા. ૪૬૫ છે ૩.—

રાદરો.

“કુમર કેરા બેદરજા. ન્હોણા કેરો રનેદ.
બેદરો બેદર ઉતાવળા, (પણ) તરતજ કેવે ૦ પદ. ૧”

(૫) સમ્મત.

જનુ કેરમે દિવસે અનુશાસન મોને વિચાર સુધરો ૩.
નીચ મહાસતી તો પડેલા જોઈ પણ હવે ઉચ મહાસતી
પડેલા જોવી. એમ વિચારી હવે સાખ રૂપિયાનો અવેજ
કેડ, એક મેલા તે કુતવત રમણ રામના સમ્મત મપ
સમ્મતે તેમને અદરસાહાર કેડ સામ અવધી પેલાન્ટ શ-
ભાના સમ્મત અ સમ્મતે કાંઈ ખ.પ નહેતી કામજુ કે
ઉપજ સારી હતી પણ અમળા સમ્મત વખતજુ સગમ
ખનુ તેવુ ચાલુ આવતુ હતું.

શે પ્રથમ તે સમ્મતી પ્રાંતિ હતી તેથી તેને મહામ
પાડું કે, નહી ઉચ કુતવે છે ખાટે તેની પડેલા કરી જોવી.
એમ વિચારી એક દિવસ સમ્મતે રૂપું કે, સાદેખ, આપના
સમ્મત મામે સાગ સાખનું તેવુ અડ અડા બ્યામનુ છે
અને ખારી પ.ને હવે સાખ રૂપિયા પમા રૂ. ૬ છે ખાટે તે
તમે ક્યો; અમારે બ્યામની કાંઈ જાહેર નથી. મહા ધરમાં
પમા રૂ. ૬ છે તમારે બ્યામ રૂં કરચ ભરું જોઈએ ?
રાખા—ના શીખ, વમાર બ્યામના તો ભેચપ નહિ;

+ ૬૫૩ મહત્તા. ૦ ઉદ મેલકે કો. ૬૫૬

મરે અન્ય મનુષ્ય તરફ નહીં જઈ શકે તે બંને અન-
ન્યથા કહ્યા. મરે એવું જણી શકે જાય તે કહ્યું
કે જાણ તરફ નહીં જઈ જાય મરે. 'અને એ વચ્ચે
જાય તે એવું જણી મરે શકે તે કહ્યું
અન્યથા મનુષ્ય, મરે જુ કહ્યું નહીં જાય તે.
જુ વગ જાય કહી શકે તે કહ્યું જાય તે જાય
કહી શકે જાય તે કહ્યું જાય તે કહ્યું
જાય તે જાય તે જાય તે

શ્રી—જાણી શકે જાય તે કહ્યું જાય તે જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય

શ્રી—જાણી શકે જાય તે કહ્યું જાય તે જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય

શ્રી—જાણી શકે જાય તે કહ્યું જાય તે જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય
જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય જાય

સાદરે

“આપણું તદિ ભવત્યાં મુખી, બીક રાખવી ચિત્ત;
પામે આપણું જીવને, કશું લેખ ઉચિત્ત ૧”

માં વગ જાણેલ હો છે હરેલ છે કે—” નિજાડીત પે-
 હમાં ખીર હો તે: જીત પેરખા વગ હો ” મમે તેવી
 મગુર સો દેવ વધુ તે વગ છત્તે રખી હો ત્વિ વગ
 મમે તેવી ફેમગ કલજલતો કો પેતરો એકતો એક દુવ
 મરે તે: વધુ તેને જામે પેતરો છત્તે જાવરો. રમુજ હો
 ત્વિ. ખરે તમાગી કો ખરખરી પતિવત. છે એમ હો
 મિજાધ સાથે ઉચી જાતનો પેટાક તથા સચ સાખ રપી
 આત્મ દગીત દેહની કાને સગ મેલમથા

આ પછી મગુરોડા પેતરના વાતખાથી મમે હક
 અને તેઘવેને તથા મસ મિલત મેરને, આ ઉચ કુતલ
 મજાના રખખા આવીને રથા અને મુખી થવા રહુ છે કે—

શ્લોક.

મંસારાવિપદસ્ય દવેવ મધુરં વલે ।

વાગ્યામૃતરમાસ્વાદઃ ગંગમઃ મુતનનઃ મદ ॥૧॥

અર્થ:—મંસારાથી મેરી જાને મધુર રગ મે છે
 એક તે: રવિગ રપી અમૃત રમુ સાખતું અને જીવતું
 દુઝનનો સમમમ

વગી રમુ છે કે:—” મત્સરગદ્ય વિવેકાદ્ય નિઘસે
 મયત્કવમ્ ।”

અર્થ:—મત્સરગ અને વિવેક, એ મે મખસેના અ-
 વગ નેવ છે.

હિતશિક્ષા.

મજાન કેરી મોખન મોખન, દુર્જનની નવ કરીએલ;
 ખાવગ છાંયે મૂગજ વામે, આઝ છાંયે દુગ મગીએ.
 મુખી સરવેલ. ૨

પુત્ર થયો તદિ તેથી બીજા કંઈ પાપવા; નેને પેટ દેહની આલીસ વસ્ત્રની કુમરે એક પુત્ર થયો. આ પુત્ર ખોટો હતો અને ધર્મી જાનતે એવો હતો માટે તેનું નામ કચરો પડ્યું.

કચરુને આચાર્યક પડ્યાં સાડા દસને, કીમતી વસ્ત્રા-શ્વાસુ પદેશુરે, સાફ સાફ ખાતુરે અને પનાડુવામા રૂબે. આવી રીતે કચરો સાડામાં ને સાડામાં ફરે.

કચરો સાત વરસનો થયો એટલે તેની મા મુઠગી મહા તેથી તેને મોમાગમાં લેઈ ગયા. મોમાગમાં પજુ પેસે પડ્યો હતો પણ વસ્ત્રાર તદિ તેણે. કચરુ કચરુ મુરેના માટે દાથ દાત તેથી ત્યાં તેને મદુએ મેલે નદીઓ એટલે ને જેમ આવે તેમ મોલવા શીખ્યો અને વળી કચરુને કર્મને શુદ્ધ મોલવાં પણ શીખ્યો. વિદ્યા બહુવચ કચરુ બીજકુત્ર સમુ રાખવા આખુ તદિ તેથી. કચરો કચરુ જેવે જ

એ કાંઈ કાંઈ જાણતુ હોઈ હો તેમાંને રીક ચડે છે અને હડે છે કે. " જા દય ભૂડા દે " આ કૃષ્ણથી સમજાય છે કે મા મુલોની મૂત સ્થિતિ કચરુ વચરતી દોષ છે, પણ એમ એમ ને દોષિવાર થતુ ભય છે તેમ તેમ જિમ જાણા દાને છે.

વિરોડોટમુ નામનો મોઝા ગ્રાહન દરિદ્રાચાર્યા દાને છે કે- " દયાની દોષો પાડવા ઓછામાંએ આ વજુ ખાતરો શીખવા પડીય મહેનત હેંડા દવા તે મો કે- " ધોડા કચરુ બેઠતાં, તદિ માનડા અને સાચુ ખાતરો " આ વચરતી બહુવચ છે કે તેમો સત્વ કચરુ થતુ જ ખાત આપડા દવા આપડે આપડા ઓછામાંએ સત્વ ખાતડા દીખવવા કચરુ કાંઈ પણ ખાત આપડા તપી તેથી તેમો જયો છે; તદિ નો તેમો નાના દોષ છે ત્યારે તેમોનાના સત્વ શેકુ દોષ છે. મારુ કે આપડે કાંઈ નાના ઓછાને શુંમે કે, " હુ ભૂડો છે " ત્યારે તેને કુ મોડું જાને છે. અને તે કૃષ્ણ દોષા એવો થઈ ભય છે. "

ନେ ନେ, ବସି ଦେଉ ଘରେ ।

જા. સુની નેતા જ.પ સાચાણે ખજા વાટખે
નેરે જેટલે ધેર નેટી સચિત જેટલે ઠીકયા જા.તુ
જાવજાજા જોઈ નેમને જા. મહાં જા.મું નેધો ને જાવજા
સજા હાં જા. ને જા. તજાજા જા. જા. જા. ને.જા. જા.
ને જા. જા. ને જે ને સાચાજા. જા. ઠીકા. જા.
જા. જા. ને. ને. જા. જા. જા. જા. જા. જા.

જાણે. જીમ વગરને. જાણે એકમ તે હુંજુ તેવડા સ
 પૂર્વે જ્યાંથી જ્યાં. કે જેન જુદા જાતેજા લખાય. જાણી
 નાદેરી પુત્રી, હજાર જાણુ એ હમલ. તે અમેજા જાણુ તે
 દોષા એક વખત તે જામન જે મુદ્દા ટેલિગ્રાફે કે
 જાણે હમ જાણુ સરકારના વડા હજ, તેમા લટેખતર
 લખાયો જાણે એવી સરકાર પૂર્વે કે જે દિવસે હજી
 જુદા હજી હજી તે દિવસે એકે મજા હજી જાણુ
 ન દિવસે હજી અને લટેખતર જાણીય જાણુ જાણુ
 નીજા હજીને મલકેય છે તેનું જાણુ. હજી "

આથી સીતલી સહેલીથી તરે મનમાં જુની ભાવ એમ
 દેવડી કલિયોગીએ તે સહેલી જુડે. ૫૦૮ આ તખ્ત
 કમલ આડેથી તેથી તેને અજન્મ પામ્યું કે એ દિગે જુડે।

• આમ સ્વાંતર્યવાદી બાબતુ છે કે — જોઈ શકાતી નિદ-
રના મદેન-છર્મ જોઈ શકાયને કેરદાખત રહેવાના વાત ન
બલ દેલીના વર્ણ તે જોઈતી. સાચ દુનિયા તે સમાજનાદ ન-
શરૂમાં તેથી ગામનો બુદ્ધિવત્ત પાડતા. કાન્યો બલ જુદા જ
ન્યા કે દેલીના સાચ છે. જમુ તે બુદ્ધિવત્તે દેવના મદ-
છર્મ તેવું સાચું નહિ માનવાથી તેને જુદા જાણ નહિ ન-
જુદી વાત શુદ્ધિ તેને બાંધે રહેવા દેતા, તેવા તે ન્યા સાચ
આંશ દેવાઈ દેવામાંને મરજુ પાડવા ને જ બુદ્ધિવત્તે
સાચ દેવામાંને કેવાં જુદા મદે છે !

સાચાઈઃ—પછીને તુલના ન થવ કે થવ તેથી શું ? પણ “જુદું તે જુદુંજ.” મનુષીમાં પણ જુદું જોઈ-વતી સાજમા ત્યાં કરી છે.

વડીલ—તારે તમારે હાકો જાયમે નહિ. જુએ માત્ર તમારે અપહું કહેવનું છે તથા કમવું છે:—“જુએ કારણક દહ ૧૪ ના દિવસે સપ્તમાં આ વખે પોરે જો-યીને નીચકક મદદેવે જાણ સાર નીજાઓ. પણ હમ વાળા પછી મારૂં કરીર મલુંજ અરજા મવધો મેં તેને પછો જો-લાવત સાર મલુમ્મ જોઈયું. તેથી તે દહ ૧૫ ના દિવસે માર હવર પામ વખે પોર આજો.” અપહું તમારે મૂખ જુમાનીથી કહેવનું છે અને દેખમેજન્ય ચોપડમાં પતું જ-હીને તેમાં—“કારણક દહ ૧૪ ના રોજ ૨ ૨૫) હતો જુએ, નીચકક મદદેવે વપસ્ય લેછ મયો અને સાર પછી તેજ લઈખમાં ૨ ૧) જુહાને તેજ સાર મલુમ્મ જોઈયું તેને આજો.” એ પ્રમજે મે રહ્યો જયંજાને કંપારજો. આ પ્રમજે રહ્યો તો તમારો હાકરને હાકી મૂક્યો; નહિ તો તમ્મ વસતની સખત મનુરી સપે ફેરવી દિશા થમે.

સાચાઈઃ—જુએ દરવંજા લખવાં અને ચોરી હ-રી એ જમ્મર છે, તો એ નમ્મ લખવનું હમ મનુથી નહિ જાને.

વડીલ—તમે ન કર્યો; તમારુ મુખમ્મા પાસે દરવજો.

સાચાઈઃ—નું ન કહું અને માત્ર મુખમ્મા પાસે કહું એ સરખું છે. ચોરી પેને ન કરી પણ જીભ પસે દરવરી એ શું મુન્દો નહિ ? વગી કેઈમાં જુદી સાહી પૂરવાનું કહેહો તે પણ મનુથી જાનશે નહિ. કાલ્ક કે મુક-નનિમાં કહું છે કે—જ મૂવાદનુત સાહ્યવૃત સાહ્ય



સાચાચોઃ—પરમાને નુકસાન ન થાય કે થાય તેથી
ખું ? પણ “ જુદું ” તે જુદું જ. ” મનુષ્યોમાં પણ જુદું બેઠા-
વની સાબળા ના હોય છે.

વહીશ—ત્યારે તમારે દીકરો જમશે નહિ. જુઓ
માત્ર તમારે આટલું કહેવનું છે નથા કરવનું છે:—“ જુદે
કારણે થક ૧૪ ના દિવસે સવારમાં આઠ વાગે થોડે બે-
ચીને નીચકંઠ મદારેવે જતા સાર નીકળ્યો. પણ દસ વાગ્યા
પછી માંડી કરીર પહુંજા અઠસ્રા થયથી મેં તેને પાછો બો-
લાવવા સાર મજબૂત મેલખ્યું. તેથી તે થક ૧૫ ના દિવસે
મારે ઉપર પાસ વાગે થોડે આવ્યો. ” આટલું તમારે જુમ
જુમાનીથી કહેવનું છે અને રોજબેરોજ ચોપડામાં જનું જ-
હીને તેમાં—“ કારણે થક ૧૪ ના રોજ ૩ ૨૫) હસ્તે
જુદે, નીચકંઠ મદારેવે જાપરવા થેઠ મયો અને સાર પછી
તેજ લાડીખમાં ૩ ૧) જુદાને તેજ સાર મજબૂત મેલખ્યું
તેને આપ્યો. ” એ પ્રમાણે મેં રહ્યો. જયંજાને ઉપારાને.
આ પ્રમાણે કર્યો. તેા તમારું દીકરાને ઊંડી જુદો: નહિ
તેા જલુ વરસની સખા મજૂરી સપે દેની દિશા થયો.

સાચાચોઃ—જુદે દરજવેજ જાખવા અને ચોરી દ-
સ્ટી એ જાજમર છે, તેા એ જમુ સખાવનું કામ માણથી
નહિ મને.

વહીશ—તને ન કર્યો: તમારું જુમારવા પસે કરવળે.

સાચાચોઃ—નું ન હૈ અને માત્ર જુમારવા પસે
કરવું એ સમજુ છે ચોરી પેને ન કરવી પણ ખીજા પસે
કરવવી એ સુ મુદો નહિ ! વળી કોઠેમાં જુદી સ.હો
પુરવાનું કોઠો તે પણ માણથી જાનશે નહિ. માજુ કે મુક-
નિમાં હવું છે કે—મ જુવાદનું સારવનું સારવ

સાચાશેઠ જિજ્ઞાસુ થઈને (જગીરી સાથે યે) આખ્યા
અને ત્રિવિ દિવસ સદકુટુંબ મહુ હરવાન હરવા લાગ્યા

સાચાશેઠના સાચાપણા વિશે વર્તમાન પત્રે અને આ-
ખ્યામાં ધણું વખાણ થયા લાખ્યાં અને સુગાર તરફથી
પણ તેમને ધણું માન્ય મળ્યું તથા હોદ્દા પણ વધવા ! થવ્ય
છે ! રંધ છે ! સાચા છે ! સાચાશેઠને ! ! એમ કહેવા લાગ્યા

આ પછી સાચાશેઠના સત્યના પ્રભાવથી પરમેશ્વરે
એવો જોમ મેળવ્યો કે—ચીજોના દિવસે ગવરનર જનરલ સા-
હેનનું તે ચહેરામાં કોઈ સુખ પ્રસન્ને પધારતુ થયું. ત્યાં નેએ
સાહેબ, સાચાશેઠના સત્યની વાત સાંભળી ધણા વિચિત્ર
થયા અને લાગણીના દેખાવામાં જઈ જુગારીને કોઈ
ધુમ્મસ કર્યો અને સાચાશેઠને બેલાવી ભારે દગલમાંથી સજા
ભરી તેમને ધણું માન્ય આપ્યું. અને એક મોંઝાનો
ચાંદ તથા રાવજદાદૂરનો પેતાન આપ્યો. જુઓ સા-
ચનું જગ ! જુગારીએ કહ્યું છે કે—

રોહરો.

સત્ય વચન ને દીનતા, પર ગ્રી માત સમાન;
પ્રભુ ન મળે જો એહને, જુગારીદાસ જમાન.

—૧૭૮૩—

હિત શિક્ષા.

જુહુ ધડી તો રામજી રહે, ખૂર આજુબ્ય હરીએજ;
સત્ય વચનથી શાખ વધે છે, તો જુહુ કેમ પરીએ ?
મુજબે સરવેજ. ૩

—૧૭૮૪—

૧૫: મહુનો દનો. ૫૫ નેદમ કોષ એ મોટે દુષ્ટ દ
 રુદ્ધ તેને નાન વિદ્યોતે પો મન મગ્ન નદિ ૧૭
 આ કોષાથી ડૂબા તેન દીર્ઘ વાદ્ય મરુત આવી
 મ તેને ૫૭ ગુણન થતુ હતુ અને ૬૫ વેણુ ૫૭
 હતુ હતુ છે ૧—

શ્લોક.

ઈર્ષ્યો ઘુની સ્વમંતુષ્ઠઃ ક્રોધનો નિન્ધગંકિનઃ ।

પરમાયોપનીરી ચ વટેને દુઃખમાગિનઃ ॥૧॥

અર્થ—ઈર્ષ્યો રોષ, નોબતો વાદ્ય કાન્ત, અનન્યતા
 ક્રોધી એને સમુદ્ધ ઉપજે છે તે અને ૫૦૦ અન્યથા ૭
 નરો (૫૨ થમનુ જમનરો) એ છે એ દુષ્ટ છે.

એક દિવસે તે પ્રત્યક્ષમાં જન્મ કરી વિદ્યાના પ-
 દેશી, જાદુમા. સુમધીના પુષ્પેના હાતુ નાખી, એક દાસ
 મા મળે છે કંઠે. ચંદન, અચમન અને નાન દાસન
 નેધુખી તથા અસન સેક મદદેશી પૂન કન્થ આવી
 રાજે, દુષ્ટી તેને એક અલગપૂર્ણ સ.નું આપી લીધી. આ
 અલગપૂર્ણ દાસમા સ્વચ્છત્રી ને મ.પે રોપી મૂકી અન્ય
 વગર સાર જાતી હતી તેને દુષ્ટી દેખીને આ વિષે હિં
 હિં ૧ કરતા મહત્ત્વ. ૫૭ અલગપૂર્ણ પછી દુઃ દેશી કન્થ
 જમણ નદિ તેથી તે કન્થ નદિ રહેતા સ્વચ્છ આવી. આથી
 વિષે કોષવમન થકા લગ્નને કરી, કપાળની ત્રણ છે
 રીએ અલગી, તેને મરો આપ્યો માગી, અને દાસમા જે
 અન્યુ તે મેળે તેન ઉપર છું ફેલ્યા માણુ. ૫૭ અલગી
 અલગપૂર્ણને નદિ ખીચા. (પે.નની પસેની દેશી વડે

૧ એમ કહ્યું માણુકના દીર્ઘમા જન્મો વડેમ પો દોષ
 તાજે તે જમે તેમ બો છે, તેમ એના દીર્ઘમા કોષ પેટે છે તે ૫૭
 વનેતેમ બો છે.



નદી કોપાભિની જગ એ સ્થળે નેમ મને સમજી નથી
 રાજા—ચંદ્રાણી ' કોપની ૧૮ દર્શી ખરી કે ।
 ચંદ્રાણી—હા સાહેબ : આપણુ સહેલા સેનુ
 માનવિગ્ધ અને રેવ ભુદિસાગર તેની ૧૭. ૦ સરી
 નજી છે. ૨૫એ ચંદ્રાણીન કહેલ પ્રમલે મને જાણ
 કે કોપીમાં બોલાવ્યા અને કહ્યું કે આપણુ આ પાંચ
 જાલકાંડ મહારાજને કોપનુ ઓછાં આપે. ૩૫૫૮ કદ-
 વથી સેનુએ તેને એક જાલીકુટી (સાક) આપીને
 કહ્યું કે, જ્યારે કુટીની નામર કુટી થાય ત્યારે અથવા
 કદ કદવથી કોપ કાપત થઈ આવે ત્યારે એ મુનરી
 અને વેરે એક જાલી એવી જાલિષ સેનુએ આપી કે
 જે જ કદ કદ કુટી પણ પીચતે નહિ. આ જોગીઓનાથી
 એક સેનુ તેવી વખતે મૂખમાં કુનરી કદપિ જોગીએ
 થઈ જો તે કાપતે આગુલો મૂકવું એટલે કે પ મારે નહિ
 કદપિ કોપ ચડતની આગુડી ખાતે ન હોતે. ૧૭
 પાંચમું માણસેને તથા નિરેને કદી મુકતુ : ૧૭ી વખતે

• સોફેલીસ નામે એક મુનાની પાંચ દનો તેની કદ-
 વાળી કોપી જાત તેણે કોપને વડા રાજવાના હવાલ રહો દ
 તે તે એક રીતે કે, તેણે તેના નિરેને કદી મુકતુ દડ કે- ન
 ને જ્યારે કુસરે થઈ રેખા ત્યારે વડા રાજાને " એવા તેઓ તે
 ને કોપણી આપે તેવાજ તે મુખ થઈ જતો હતો. આવીથી રીતે
 તેને એક મહા કોપીને જાણ થી હતી તેણે એક વખત સોફે-
 લીસને દરકો કાઢી નાખ્યા તેણે તે જોઈએ તદિ આથી કોમિ
 જાણને તેને માર માયો તો પણ તે જોઈએ તદિ આથી વળી
 વધારે જાણને તેના ઉપર મુકું પાછી રેણુ ત્યારે તે દરકો
 અને માર એટલું જ જોઈએ કે, મારા ઉપર આટલી લખી મારના
 થઈ ત્યારે એક કાપડું (વર્ષાનું) પાડું એવું દડ ખા
 (કાલોપધોથી નીકળે)

(૫) અભિમાન રૂપી મદોન્મત્ત

"Vanity is a self-destroying

માનચંદ શેઠની વાત.

અંધારુ કાગિને એક નવું મ.મ. હતું ત્યારે
કાગિને એક વાળુઓ હતો તે પાંચો સંતી
હો છે ખરી હતો. તેને માનચંદ કાગિને એક
હો તે રાખે જુદું મની (અભિમાની) હતો
તેના આપે કોઈ કહેના કોઈની સાથે પેડે લખી
તેને એકલો વિચારવા લાગ્યો હતો. અર્થ મ

† કહેવાક દશા માન્યોને. ૩૬૫ વાક છે તે વારે
અભિમાનથી ૩૬૫ ૩૫૦ છે અને આખરે જરાનજમ
અભિમાન આટલાથી ૩૫૦ છે —

શ્લોક.

જાને જાને થલે ધર્મે કપેઝું સત્કર્મદને ।

સમારંમે મરેપર્યામિમાનેસાટધામત્ત ૦ ૨ ૦

અર્થ—જાન, જાન, જાન, ધર્મ, ૩૫, ૫૦, સત્કર્મદને
સમારંમે એ આટલી અભિમાન ૩૫૦ છે એમોએ અભિમા
હું છે તેઓ જરાન જવા છે. એમો-૧ જાન એકલો વિમાના
અભિમાનથી કુમુદચંદ્રાદિ પદિનો ૫૫ દાર્ધ છે ૨ જાનના અભિમા
અભિમાનથી બધી જાનને જાન છે. ૩ જાનના અભિમા
નથી બાજાનુર મરણ છે. ૪ ધર્મના અભિમાનથી બાજા મ
જાવા છે. ૫ ૩૫ના અભિમાનથી ૫૫ સીમેનું દારુ ૫૫ છે

1121

“ ઉમદાજી વિકાળતી, પાંખ દિવ્ય ને અસ્ત: નિશ્ચય તેની છાંયમાં, આવે વસ્તુ સુખસ્ત. ૧”

[illegible]

આનંદ કેડાને જૂન મનન. ૪-૬ ધ. ૪૫ અને
આ.પ. મ.મ.સા. એકસે દુન મુ એન મનન ૬ ૪૫ અને
કે.કે.ને દુ.પ. ૫૫ રેષા ૬.૪૫. અનિમીત્ત મત્તુ ૫૫
ને.૫૫. આંતર ૪૫ છે તેથી ને મગીન મ.પ.૫૫. મિ.

मदैव मानमर्नगउद्वै । यिनपशयैराविनाशनमर्पम् ।
हृत्पौड्याहृदायदनोर्त्रया यम्यननुगोमुचनेत्रोऽपि॥३॥

અર્થ — જિનશ રૂપી કલિસિંહો વિનાશ કરનારા કરે છે.
અગ્નિમાનસી મનોભવ દાણે છે તેને કૃતિશ્રી આ જુવનમાં એવ
કેરો જીએ નહીં એવો શાસ્ત્ર પણ અગ્નિમાનસીજ કહે છે

હમગ; હું તપસુ. તમે દેવો દિશાગમી શું સુખને (એમ
હલી મુખસ્થા વમેથી દિશાગમે; હમગ જેઠ માનવદંડ મોડ
તપાસવા લાગ્યા.)

ફેલીઃ વરે તેને ખાતુમ પડ્યું કે, પા લઈ પુર-
વેતમ મોડને જુવથી વધે અવશે ઉ મરે તે પડે.
લેવે જોડમે, નંદ નો તે મને મૂખેમા મજુથી. અને પા-
રથી કે માનવદંડ મોડને તથા તેમના મુખસ્થાને દિશાગ
મજુવા આવશે નથી મરે તે પા લઈ પડે લેવે જો-
ડમે. એમ નિચાટી મુખસ્થાને રહે છે—અરે! મૂખે ' ને
આવણ વરણથી અમલ સરખા વિદ્વાનનાં પાસા મેળ્યાં
તો પજુ તમે દિશાગ મજુનાં આવશે નંદિ ! જો, આ
દિશાગમાં જુવ છે તપસુ રાગે! તમે જેવા અમજુ ત-
માસ્થાએ અમારી વિદ્વા અને દોષા અગીને મુખે પડે
ફેલી વરે છે ! ! !

શુમાસ્તો—મો સદેન, માલ સમજવા પ્રમાણે તો
જુવ નથી. મેં પછી વર લસ રાખીને દિશાગ તપસે છે,
છતાં લાગે ફેલી તપસુ.

માનવદંડ—તમે લસ વર લસ રાખીને તપસે અને
અને એક વર ચસ (ચસુ) ફેરવે જાડમે, તે પજુ તમે
અમાલ પસંમમાં પજુ આવે નંદિ ! ! (એમ હલી કા-
મગ મુખસ્થાને આવે છે)

આથી મુખસ્થાએ વધારે પાન અર્પને દિશાગ ત-
પસે પજુ રાંધ જુવ તીકત નંદિ, તેથી તે નિચાટી મ-
દિનથી મોડે છે, દો સદેન, જુવ તો મહ સમજ-
વામાં આવતી નથી. તેમ છતાં આપ મોડા છે મરે જુવ
દેવ તે રહે એટલે હું પુરવેતમ મોડ વમેથી તોલ પેમા
પજુ જેઠ મજુ. જુવવા તો અવધાતી દેને લેદે રેદે



અમથ હરીસ.

માનસદ—હાઈ, જો. પા લાંઠને તો કાબુ લેખને છે ? એમાં તે શી વિચાર છે ? દબરો ત્રીજા ગમેં હરી-એ હીએ તો એમાં શું ? પણ એ પા લાંઠની જુવના તો અપશી કિમ્મત થશે ! તને ને. વિચાર નખુતાં આવડે. નથી એટલે માનસદ લાગતી નથી. પણ તારી સહે અ-મરે પણ મૂર્ખે જાનતું ? અપશુઆ જે ખરે ! દિનથી દેવ છે ને એક જામતી જુવ વાંચે આખી મન દીવે જા.તો કાલજો પેં છે એ તુ જાનતો નથી ? નટે પચ પચીશ રૂપીઅનું નુકસાન થાય તો ખેં ! પણ મૂર્ખમા ન જાપતું. મરે એસ. હુ પુરખેનમ મોહને કાનની જુલે પક-કવીને જુવ કમુવ કહીશ અને પા લાંઠ દેડને લમખા પહો આવીશ એ પણ જાને તો ખરે કે આપા વિચારી ફીઆમા પા.પ. છે !

એમ હરી પોતા કપડા કાજ માડાવતું કુમ્મળકને દહુ અને ખેતે ત્યા જ્યા સાર કચી જાતો પે.સ.ક વચા ન ગમ પહેજા પહેર, જાને કે કે.ક જામેસો જાણી દહીને વ-ચે.કમા લતો ન દેવ ! માનસદ કૃતિ વિદલક સાધે મુદસલાઠ જામવરતું પણ અભિમાન થયું. ગુમાસ્તો કાજ માડીને પે.કને લાગ્યો એટલે માનસદ મોટે ને કપડા એ-ચીને આસવા માડતું પછી—

ગુમાસ્તો—મેક સાદેન, પુરખેનમ મોહ પચ પલુ જેમળું છે અને મ.મેમાં જાતાં જાવ પણ પજો છે તેમ આ-પની પ.સે જોખમ પણ પલુ છે મરે સુ.પે એક વે.જા.ક-ને લેક જામે.

માનસદ—ખરે ! જાને આપા દેન જેવ હીએ

● અભિમાની પોતાને “ક” એમ કહે નહિ; “ખરે” કહે

કહે કે. શ્રેષ્ઠ દુઃખજનક પડેગી એા અને આનંદ તેને
મન થતુ આપીને એમવેા ત્યાં પણ વાળાનો દોષ છે. થયે

પુરુષોત્તમ—કેાઈ, આવી મેલી અને ૫૫
નુ થયું શું એમને હીમે ?

આનંદ—કેાઈ, હા જેવડુ નથી પણ આપણું
દિલસખા બધું છે મારે તે તપમે..

પુરુષોત્તમ—કેાઈ, મેં જાણીયાં દિલસખાને
છે અને હા પણ બુદ્ધ નથી થતા તનરો હાજર પણ મેં
એકે દરે તેમ આપણું જાનેરો કરાવે. મળેરો દરે

આનંદ—અને તેા તમને દોષીઆં આપણું દન
પણ તમે પણ આપણું શુભ આશીર્વાદ આપાએ છોને
બુદ્ધ ન તીરેરો તેા આપણે હાડુ કલમ કરીએ ! અને દ
દરેરો કાંઈ આપણું પદાન મળ્યું છે અને પછી મટે-
નેરો વિદ્યા મેળવી છે તેા શું અનને તમને જેવડુ તરિ
આપણું દેવ કે વચન ? એમને. આપણું દન પડેરો દર
છત્રીક દરે છે ! કહ્યું છે કે—

દોહરો.

“એ પામે જન પૂજના, તે ન હરી શૂલાય;

પૂરો પદ હલકાય નહિ, અપુરો પદ હલકાય.”

પુરુષોત્તમ—કેાઈ, મારું સમજાવા પમને બુદ્ધ ન
જાતી તેા નથી તેમ છતાં દેવ તેા કહે એમને તેવડા પદા
દુ તમને આપું હમણે કે તમારે જાણી લેવાય દરે

આનંદ—શુભોને આ નમુ. પા લઈતી શુભ
છે. સાચું તમારું નમું અમે તપમીએ.

પુરુષોત્તમ—(મનમાં જાન હમીને) હમણે પડે-
રો ! આપણું પદ દેખી ફરીઆમાં પડ્યા છે અરુ ? પા

કે તમે કદાચ કદાચ કે સમગ્ર દેશ ૧૯૧૦ ના નવ
મહા ક્રાંતિએ જમી મળે છે એના અનુભવને થોડો
મેં તમને કહ્યું પડે.

માનસંદ—કે.કે. અમરે કા કાંઈ ને છે કે અમરે
ક્યાં માત્ર નહીં તમારે પણ કાંઈ નહીં જાણે છે કે
અમે કાંઈ એક કંઈ નહીં મને તમે તમારો તમારો
કે કાંઈ કદાચ નહીં તે કાંઈ કાંઈ કાંઈ નહીં
કે નહીં અમે પછાત મધ્ય પદમાં.

પુરુષોત્તમ—કે.કે. કદાચ ને કદાચ છે પણ અમરે
કે તમારે પણ કાંઈ કી રીતે અમરે પણ કાંઈ નહીં
અમરે પણ પછાત છે તમે તે કાંઈ કાંઈ કાંઈ નહીં
કાંઈ કાંઈ કાંઈ અમરે ને કાંઈ નહીં પછાત કાંઈ ને
પણ કાંઈ કાંઈ કાંઈ

માનસંદ—કાંઈ કાંઈ ને કાંઈ અમરે કાંઈ
કાંઈ કાંઈ ને કાંઈ અમરે કાંઈ કાંઈ ને નહીં

પુરુષોત્તમ—(મનમાં) અમરે કાંઈ કાંઈ કાંઈ
કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ
કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ
કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ
કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ કાંઈ

કે.કે.

“અભિમાનીને દિવસો, છે સુધે નમ કૃત;
અતે આપણ થાકિયે, કરતાં માધા કૃત.”

(ચંદન)—કે.કે. તમે કદાચ કદાચ પાંચ પાંચ અ-
થવા અથવા છે અથવા કદાચ ને કદાચ કદાચ કદાચ
કદાચ કદાચ અથવા ને કદાચ કદાચ કદાચ કદાચ
કદાચ કદાચ અથવા કદાચ કદાચ કદાચ કદાચ
કદાચ કદાચ કદાચ કદાચ કદાચ કદાચ કદાચ
કદાચ કદાચ કદાચ કદાચ કદાચ કદાચ કદાચ

જલ ઉ અને દો ઉ કે, હુ કેવે દેખીજી કે પેલ ને
જુલ હજુ હરાવી. એ ને ગિચાને મરી વિદ્યા અને
મરી પેલા તથા પોતું માફ નેકનેમ દિન થક મેલે
દશે કે તદા! જીવ પજુ દનીમ, વિવ, વન અને પનવન
પ્રાપ પજુ દનીમામા તમે છે મર : : એમ વિચાર કર્યો
કર્યો ચાલ્યો જલ ઉ એટલે નેજુ એક દન-મા અપેલા
પાંચ મજુમે દગીઆરખ નેકી દીપ્ત તેને દેખીને ને
જલ એ ને ખરે પજુ દિગમન દખીને મેકપે. કે-અ-
રો.૨! તમે અરી કેમ નેકાઉ. તમે તમન અને મ-
થા જીવે, તદિ ને માતા જીવે અને વજીવ હીમ
પજુ તમન જેવ મેલે પજુ એ દખન નથી ને. તમે પાચ
થી મજુતીમા છે. અને મુગસંદ મેવ દીકર માન-
સંદ મે. અમર મે. પ ને એ એ માજુમેને છુટી દખન
ને અને પજુ તેમન પુષ હીમે.

ચોરોમે વિચારું કે—અ ને વધીયે છે મર
જામ મર છે. પજુ અંધમાની છે એટલે હુમકાકન એ-
કામ આપશે તદિ મરે જલ દાસા મે. ખસ કરવા પડી-
નેથી તેઓએ મીલજેને મે. જાવક સાંજ જુમ પડે કે-
“અરો! અરો કમલ-મારો મપા!” આ સામગ્રી
મીલ પાચ ચોરો આજી અને દવ મજુને મનસંદોને

* મજુરવન અને જીવ દવસા વમેના દોરોમા એકજીવને
બાકાવકા સાંજ વપરાયો દખ

• જલ કરતી તેઓ જીવ દવાઓને બાકાવકા સાંજ આ-
કટે મધ, કંધિરે મધ, મિમ બાલી સમકા હો છે તેમા આકટે
મધનો અર્થ મિરો છે કે. પોતી મદનેને જી દાસવ તેમ છે મારે
તેઓ દવિઆર સખ્યા વપર મેલા વાવ છે અને કંધિરે મધ હથુ
દેવ તે તેઓ દવસું મૂનીદ મરી દવિઆર સકને આવે છે

(૬) “ આને લોમ ઇ પાપનું નૂઠ ”
 અને “ કપટ ત્યાં ચપટ. ”

“ The greedy are always miserable ”

તુષ્કારામ બ્રાહ્મણની વાત.

તુષ્કારામ હીને એક મહા મરીજાવાળો બ્રાહ્મણ
 હતો. તેને કાંઈ સલામ નહોતું. માત્ર એ પુરુષ મેળા હતા.

તુષ્કારામ બિઝાર્શિ હી થતી નેમા માંડ માંડ પે-
 તાનું સુખલન ચલાવતો હતો પણ સ્વાભાવે ગદ્દુ લેખી હતો
 નેમા બિઝાર્શિ હીને મેડું પલું ને કાંઈ લાગતો નેમાથી
 દુઃખ વેડીને પણ બચાવત પ્રપત્ત હતો હતો.

એક દિવસ નેમા બીને સુચરાને સમજ નહતું આ
 વદથી બીએ તેને કહ્યું કે—સચ્ચિદાનંદ! મારે હવે ધેડ
 દિવસમાં સુચરાને સુખે આપવો છે મારે સુચરા સાથે
 પગ રૂપિયાની જોડા હશે તે સીક. મેં સાચાં છે કે,
 આપણા દરબારમાં કાંઈ રાજા પધારા છે નેમને એક નિમ
 છે કે, સુચરા પદેરમા ને બ્રાહ્મણ પદેરે અધિકાર કે
 તેને એક મેળા મહેર આપી. મારે વને કાંઈ સુચરામાં
 વહેલા હીને અધિકાર દેવા નહોતો.

તુષ્કારામ—જલુ સાઈ સારે, કાંઈ સુચરા મને વ-
 દેશે ઉદારો.

બીજે દિવસે સુચરામાં વહેલા હીને તુષ્કારામ પેલા
 પદેરથી રાજા પાસે ગયો અને અધિકાર દેડ જોડ્યો કે, સ-
 ચ્ચિદાનંદ! મેં બ્રાહ્મણ પ્રતિપત્ત! હું વડો મરીજા બ્રાહ્મણ

આથી વિપરીતને વડેમ પડતી તેને ઘેર જાતની ફેરવણ પડે એક જોઈ ફેરવણે તેને સામર્ય જોગ્યું ને: આર આર આર આર અને પુણ્ય કે, આરથી મોટી રહે કાં જોઈ દો. આ વખતે પણ તુષ્ટાનુભવે "આર પડે" એમ કહ્યું તેને એમ પડ્યું કે ફેરવણ મેં આર જોગ્યું આરથીને દમજા દારી મુખે પણ એ અસ્થિર દેવ. ૧૦ ફેરવે તો ફેરવે મોટાર એક આરથી આથી ફેરવણે તેને વધારે આર આર આર અને વધારે પુણ્ય જોગ્યું માંડી આથી રીત. ફેરવણ આરથી તે ઉકેલ મળે જતી ને: અને મુખેઆરથી મહત્ત્વ કુળ તથા માયાં તથા (આર કુળે જાત) એવક લખો આથી ફેરવણની આરથી મહત્ત્વ કે નહીં તે ઘેર છે. તેથી તેને હાથે પડે કહ્યા પડેથી ફેરવણમાં પડે.

બીજે દિવસે સવારમાં ફેરવણે એને કિશો મહત્ત્વ ફેરવણ અભિયાનમાં કામ તથા એ વિષયમાં સાથે તુષ્ટાનુભવે રાત્રી પડે મોટારે આ વખતે રાત્રી દેવથી પ્રધાને મિત્ર તથા ફેરવણ લખાણથી તેને અને દાવનાં કાંઈ કાપડો દુકાન કોઈ.

તુષ્ટાનુભવે એ વિષયમાં કાંઈ કાપડ સાર કમેરી માંથી મહત્ત્વ ફેરવણ દેવ, તેમાં તેને નથીને રાત્રી તથા એથીને કોઈમાં મહેલ તે પછી આરમાં સાથે જાત કોઈ છે કે-“આર સાર તરે” તુષ્ટાનુભવે વિચાર્યું કે, કાંઈ કાપડે મોટારે જાત મુખમાં હોઈ તો! આર મર્યા તો જેર એમ વિચારી રાત્રી મોટારે મીઠામાં પડે અને “કુળમાં કુળમાં બીજ તથા બીજનું મોટાર જાણવું મોટાર જાણ છે” એમ મેલ સાથે એવક લખો.

• આ સમયમાં મોટારનાં કાંઈ કાપડો કાપડો દો.

તે મને મુન્દેમાર કાપી માત્ર હાથમાં જ ને હાથમાં જ ને
દુકમ કર્યો હાથમાં હાથમાં હાથમાં હાથમાં મને હેલ જતા
‘હા તેમમાં આપ મારા નસીને સાથ મળ્યા રાત્રિપિયુષ’
આ હાથમાં મેં ખરેખરી કરી છે. હવે ચાહે તો ખરે
અને ચાહે તો હાથમાં.

જાહેરણી કરેલું મળે ખરું હાથમાં ને ને ૧૨૧
હાથમાં કરી નાખવી હોય કરે અને તેની નિષ્ફળતા
તથા તેના ઉપર મુન્દેમાર જુદા જુદા મેલ મળે હાથમાં
તેથી તેની દુકમ નેટલું કર્યું, ખાનગીમાંથી લેવાને જેને
દરમિયાન કરી

દુકમ દુકમ પ્રમત્તે તુષ્ટાનુભને વિષાદ્યો કર્યું
ખાનગી જે જતા આ વખત તુષ્ટાનુભની તુષ્ટા વંચની
કાંઈ અને તુષ્ટાનુભની જાનના તથા સાથમાં

પ્રથમ તેણે વિચાર્યું કે, એક દાખર રૂપીઆ લેઉં તો
ઓળી કુદરત તથા હોદ્દા સાંપડી તેનું પગલું માંડુ થશે
અને વળી જે હોદ્દા આગળથી તે તેને હાથમાં (જાહેર)
હાથમાં ખર્ચ થવું કરી રીતે નીકળશે. વળી વિચાર્યું કે એટલે
તો પૂરું નહિ થાય મારે ચાર દાખર લેઉં તો પર કરીથી
કરું અને હોદ્દાને પરખું તથા અને સાથ થાટ થાટું.
વળી વિચાર્યું કે હા દાખર લેઉં તો સાથ. ધેર એક ચાકર
સખીય અને નવી છાતી પરફીય અને એક મારી સખી-
ય. વળી વિચાર્યું કે વીસ દાખર લેઉં તો સાથ રીતે વેપાર
રોજગાર કરી પ્રસિદ્ધ થાઉં અને જાનના મોટા વધે કરી
મારે જાત લેઉં. વળી વિચાર્યું કે એટલા રૂપીઆમાં તો
સાથે વેપાર ચાલે નહિ મારે પચાસ દાખર લેઉં તો સાથે
રીતે વેપાર રોજગાર ચાલે વળી વિચાર્યું કે એટલા રૂપી-
આ તો હોદ્દા પરખમાં ખાતા વાપરવા ખુદી જાવ તો હાથ

આજ્ઞાપી કહ્યું કે—“ જરે! જમના દેર મન કહે. પીપ્પુએ પસાએમા ! ”

આવી તુષ્ટાશ્રમે બીકને હાથે જા પેતાની પતેનું લૂમડું અપાડવું અને તે કુંડું દોતપી મનમાં ઠીકઠીક થઈ જાયો અને વિચારવા લાગ્યો કે મોટું લૂમડું લાગ્યો દેવ તો સારું. એમ વિચાર્યો ઠીકઠીકી સાથે મળતામાંથી આશ્ચરે રૂપીઆની પાચેક મળતી માણડી જાણી પણ તે તકિ કચાકચાથી આશ્ચરે ત્રણેક મળતી (૪૮૦૦ રૂપીઆને) માંમડી રખી, થયી ઠીકઠીકી સાથે મધે મળી જણા નીકળ્યો. આટલું જણ કાળ ખગલથી થયો દર્શીન થયે જોઈએ તેને જાણે લેખને હાથે ઠીકઠીક થતાં થર તમ્મ થયો કહ્યું છે કે. —

રોહરો.

નિર્જન ધન નદિ પામનાં, મનમાં જલ્દી મુઝાવ;
લેણી તર એથી થઈ; ધન મળનાં ખિન થાય.

માંમડી કચડીને તુષ્ટાશ્રમની કોઈ રીતે તક પણ એ પેલા આપીને વેતરો ન થયો કહ્યું છે કે—“ લેખીને જેમ રીંછ વધે તેમ કાંબુકાષ પવુ વધે.”

તુષ્ટાશ્રમે ધેર જાને સર્વે ધન થરમા હોય જાયો ખેડીને હાથું અને ધરન આદત્ત જાણનાથી ધન લેતાં “ આર દબાર રૂપિઆ લેકે તો થર રૂપીયા કહ્યું અને એને સાર થાટ થઈતું ” એવો તો વિચાર થયો હતો તે આ વખત રૂપીઆ સાથે જોવામા હાથે (વિચાર માડી જાયો) અને મનમાં એમ થયું કે બીજું ધન થયું જાનને રીજીને લાતું તો રીંછ નદિ તો આમા સુંદર આશ-

[illegible]

२५४ विदेशी कपड़े पहनने का प्रवृत्ति
बहुत बढ़ गई है। जो लोग पहले तो बहुत सारे
विदेशी कपड़े पहनते थे वे अब तो सिर्फ एक दो कपड़े
ही पहनते हैं।

રાજકુંવર—મહારા' તો તમે જીતી મનામના
પૂર્વે કમી તો હું તમને પચ્છ હાનર રાખીશ જાણે
અને જીતીને લેમીદ ત્વરે પંચ મમજાણે કોમ રાહી
રેતનુ હાલનો માણખમ કુટી જાણે

તુષ્કાંતમાં, જાડુવધે લગ્નને લગ્નને લગ્નને પેઠે
મળે અને મિલનના દોષો નિવૃત્ત હોઈ શકે તે વડુનો અગત્ય-
વાળો મેલ જાણી આપદને કાલજ ખેંચી લેવો. કાલુ ઉંઠે,
આ દેખાડેલા આયુષ્ય, ૧૫૮ ને વિવિધ વડુને વસાવે.

● જીવજીવ વસ્તુઓ જાણવાની પાઠશાલા બન્યા હવાથી દરેક
લેણે તે જ દરજ્જા હોવાને વળુ શિક્ષા નહિ જતા મારી જાયરો
દરેક આમ છતાં પણ દરેકની પાસે પાઠશાલા જે જેમ મા-
ની તેને મારી જાયરો દરેક (જે દરેકના કુળ પત્રી પાઠશાલો
વરો દરેક કુળ, વાસાઈ ન વાસે, દુભાઈ વડે, અને આખરે
પાઠશાલ પણ મળે એ જળુ દરેકના કાચી થતુ જેમ દરેક
માનવા દાખલ) એ દેશ અદા અનર્થે નાનું રહી વડે

સુરત અને રીંગદાદ બંધન સુરતના દારૂજો, પરાક્રમી, પરી-
પાત્રી તથા કલ્પિત જગતે લોકને હાલે નવાઈ આનંદ મેલે। ગદિ
(વિવરણનો ઉલ્લાસ)

તમનેથી પરનાં રમવા નહિ મરે આપણાં મનકુંવરને
અપે નો રાખજી ખુશી થશે” એ પ્રમાણે હાં નેમની
પ્રમેથી સ્વાસ્થ્ય હતી ભેન્ને એકલે આજે ગળ ૫
એ દનમાં હતી સુરે દેવતા દેવતા મેકલ દીકમની વ-
દને રાખજીવનાં કેરે પમ્પાણીય

લુપ્ત-મમ કહેવ પ્રમાણે રાખની નેમ્પાણી. ૫
પને મિત્રીયદો એકાણીને પુત્રુ ૬ દીક, તમને નીત-
મની વદુએ મગ્નીનન પુત્રી પીપુ એ રાખ મુ ખની ડે

શ્રીક—નીચું ભેન્ને) ૬૫ : એજે અમ્પાની મુત્ર
પેદીને સાચવ લખાણુ !

પ્રધાન—તારે દવે એને તમને ધમ્પા મગ્ની એ
પદુ વિચારવ નેતું મહ પાણુ દશે

શ્રીક—મુદેન, એ ને વરપા, દવે અપે ખની
નહિ અને એને પરનાં પનુ રાખ નહિ એની ખુશીયા
અપે ત્યાં મલ

પ્રધાન—તારે આપણા મનકુંવરને અપે નો કમ
તમને પુત્રની વદુ પદુપદી મહ ભેન્ને અને મુખ પામશે.

શ્રીક—મુખ પામે કે દુઃખ પામે નેના મારે મું !
મારે ને એને દવે કાંઈ સમર્થ રહી નથી. એની ખુશીયા
અપે ત્યાં મલ, મનુ તમની એને કાંઈ રોકણું નથી.

પ્રધાન—તારે તમે લખી અપા કે—“ મારુ દીક-
મની વદુ મનકુંવરને વરે નો મને કાંઈ અપણુ કે અ-
પેસ નથી. ”

શ્રીક—શરેને મુદેન લખી અપુ મારે મું એને
દવે રાખી છે !

એમ હતી શ્રીક કપર પ્રમાણે સ્વાસ્થ્ય લખી આપી
નીચે પેદાની સહી હતી—અને પ્રધાનની રાખ મગ્ની શ્રીક

પંડુ અને જાગે કહ્યું કે હવે હું ચમ્પુ વાદ્યને અને ૮૪
ગેરે રંગે મારે ખરી દર્શિત કરે તથા : હો જાં યા
પરી પ્રાણિ !

જાગે કહ્યું કે, મનુષ્ય ' હું કે જોતી નસતી' ના
પેર વડે, દેવાડી વચ્ચેનું પડેલું જમણ મન દર્શી
તા : અને મનુષ્યે દીપ્તિ નેથી તેને મુઠ મેંડે પડે-૧૭
કેમને પડે-૨૦ તમજ વિગત પડે મેંડી કહે-૨૧ કે,
મન પડેને લાગીથી પેર નેડે, નરે ને જાગે-૨૨ હું
રમણને વાંચું" એમ કરી મનુષ્યનું પડે પંડુ આ-
થી આજા કહે-૨૩ એથી વગ થઈ પડે-૨૪ — મોતી
મંદિત દીપ્તિની વડે મનુષ્યનું પડે પંડુ અને
તે મનુષ્યને જાગે છે " જાગે તમજ વિગતને ૨૫-
ને એકે જાગે જાગે આજા છે કે-૨૬ મુઠ દીપ્તિની
વડે મનુષ્યને વો તે અને કાઠ અમણ કે આજે-૨૭
નરે. " આ દીપ્તિને આજે કમળ હજીને લાગીથી
નેડે-૨૮ છે. મારે આજી નમણ આજે ને કમળ હો
મારેથી આજ કમળ નરે ને હું આજી કરે મનુષ્ય

દીપ્તિને વિગત કે, અરેને કમળ મંદિત અને
નરે છે મારે તેને કુરે દીપ્તિ કાઠથી મારેથી આજ
કાઠે એમ વિગતે ઓ પુણ્યને કમળ આં પંદર-
નામ દમે-૨૯ દીપ્તિ કમળે પડે-૩૦ છપી રાગી હ-
વણુ મનન કરે છે ત્યાં મન અને નને કમળ હવણુ
આજ કમળ હવણુ

સાચ—નને કમળ હો અને આજી રને આજી રમ
આજા હો !

દીપ્તિ—અને નને ઓ પુણ્ય હો અને
કમળ મંદિત કમળુ કમળુ કરે આજી મનુષ્ય કરે આ-

મોઢે કુવડ ગણ પ્રસન્ને માગિને દણ્ડ મધુ છે અને કાઠ
દેવ તેઓ ને જાગડની અપની પાસે મળ મ મળ : છે
અ. પ્રમણે દણીયા છે મટે દવે ચડે તો કુવડે અને
ચડે તે મરણ છે.

કાવ્ય—કાઠ દિગ્ગ નહિ દુ ડમને કી અ ચ અ.
વચ દેવર નથી

એ પ્રમણે કહી કાવ્ય પેલા બેને સાથે દેવને કવે
દેમા મળ અને ત્યા પાસે ગજુડીને તેઓને અંદર : અ
સહમ્માં દમોદર વખત પ્રમણે કવેદી મરક કોરે પ્ર
પને પેરે દાવેય મધુ દવે. કાવ્યને અવરેય વચો
મોલીચાનો ત્રિપદ પને કવે-મા તેણેય અને ૧૦૫ કે
કેમ દેવ, ગજુડી કાઠ દોડકાડની વડો મરણિયનુ પળી
પ્રપુ એ દગ મટે છે કે.

મોઢ—(કુવડની નીચું વેંચેને) હ. ન દેવ, એને
અમી કાવ્ય પેલી એવ સદકી :

કાવ્ય—અ દાવેય ગમને સંગેદ ખમી કે અને
એ પ્રમણે પગથ ડમે ખુલી છે કે નહિ !

મોઢ—હા સદેવ, એ દાવેય એ હાથો છે અને
દવે એ વડુ જામી ખપડી નથી (અ વખત પેદ ૧
પળીએ એ જામકુ કે, માત્ર હમનુ એ અને કુવડો ને
પદાર્થ રાત જામી પત્ર નામોદર દણ્ડમા પદાર્થ
અને કુવડ કુવડ હમ.)

કાવ્ય—અમી કાઠની વડુ પેા છે કે નહિ !

મોઢ—સદેવ, એ ને કાઠ સામી જામી અંદ છે

અ વખત મામડી ગુણગુપ્ત ને કી કોરે કે ન
સદેવ, એ તો એ પેા રદા, કો દુ એવને નેલી કુવડ
એ તો અપડુ કુવડો ગચ દાવ અંદ છે.

એ તો શોભા દીકરાની વડુ છે

સિપાઈ—અરે! જાણજી, હું તને માન્ય અને સગવડ
ધુ શીકર નંદિ કમ, આ શોભા દીકરાની વડુ સાથે તને
પીઝન છે ખરું કે? દીક દીક ગેસ.

એમ હલી સિપાઈ પેશના માથા કપમ્પી સ.સ્તે:
તપ્પી નામે છે એટલે તે નરવો એજમાલ આવેડે અને
સિપાઈ તેને ખૂન નહુકના કુંદ વળી મારેડે અને નરવો
જૂનેજૂમ પડે છે. આ જોઈને ગોચ આવેડા સોફની હં
તથા કમેરીમડગ અમરં પામી દમ્યાકમ કર મૂકે છે અને
તારીએ પડે છે.

આ જોઈ પ્રધાન તથા તુષ્કરમ ઉક વીણા પડી
તથા અને તુષ્કરમ તપ્પી નરવો જલ છે એટલે સિ-
પાઈ તેને જલ છે અને કંડે છે કે—અરે જાણજી! ત્યા નને
છે! આ શોભા દીકરાની સ્ત્રી તને એલાવે છે! એમ હલી
તેને પણ એ માર કુંદ મારી નરવો પસં ગેસારે છે.

આ પડી રાત્રીએ પેલા પાંચમાઈ હીનકસ તથા
તેનું વડુને જલાર કાઢ્યા (આ જોઈને મોતોમક દેડ તથા
નવે સોફ પાડું અમરં પડ્યા.)

રાત્રીએ મોતોમકડોને કપુ કે, મેઠ આ દરે,
તથા વડુ તમારાં ખગ કે!

સા—(પણ અનરથી) હા, સારેજા! ખગ મૂડી
દુકાને એ નરવો માન્ય દીકરાની વડુના જોઈ પેશાક પડે
ગમે આવેડે તેથી મે તેને ખગ દીકરાની વડુ જલવી, પણ
પૂરો તપમ કપો નંદિ એ મારી મોડી જૂલ છે, સારેજા!

સા—એ તમારો દીકરો તથા વડુ તમે આગરે
અમલ છે. કારણ કે એ તને સંતવા છે તેથી તે મનું
કમળાં હવા મારે તમે તેને મરતે વળતે તમામ પે-
લેઈ જલે.

કરો : ૧ ખ.મગનો કે મરો કે બેનામનો કે નકલ ને
વનો : ૧ ના, ના, એ વડોનો :

નૃષ્ણાગમને શી શિક્ષા કરી તે બાબત ગમત વધુ
વિચાર્યા પછા નેમણે વિચાર્યું કે, તેને તદ બાદે ગુરો
કર્ષો છે, પણ તે શાસ્ત્રી છે મારે ખીણ શિક્ષા નદિ કરત
નેની મગ નિશ્ચય લૂટી રોડ, તેના તક કરત કરત
બાંધ મર્યાદા ઉપર બેમરી, આખા સદગમા વડો કે ના,
કરી નદિ મુકતા સદેશમા રુખરો, કમળ કે ખીણ મ.લી
આમોને તથા વડોનોને બે.પ મને આ પ્રમાણે દેવ
કરી દેશવગને તે પ્રમાણે કરત દુકમ કરમારો

દેશવગને મગત દુકમ પ્રમાણે નૃષ્ણાગમની તમત
નિશ્ચય લૂટી લીધો અને તેનું દેશવગ બાને તક કરે
તથા બાને કરત કરમા અને માયું મુકલોને મર્યાદા અને
મે.પરો તથા દેશમા મુકા બા.મગનો દે. નકલ અને
એક બાંધ મર્યાદા ઉપર બેમરી ને કરતને બે. નકલ
એક દુકમ કરત વગરત મારતુ બે. વગતુ ને. આખ
સદેશમા વડો કે નકલ વગરત મગત વડો કરત. આખ
કપરત વડો કરમા દેશવગ તકલ નદિ તથાને બ
લખી અને કપરને માત્ર મર્યાદા : : દેશવગ છે કરત કરત
તથા મર્યાદા " " કરત તથા વગ " " બે. ને ને કરત અને
" કરત કરત કરત વડો કરત કરત ને. કરત બાને
આ કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત
મર્યાદા કરત : કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત
કરત અને આખે વિચાર " નિશ્ચય દેશવગ કરત કરત
આખા આખા કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત
કરત (કરત કરત કરત) કરત કરત કરત કરત કરત કરત
કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત કરત

દેવતાની કહોને જો મને એક જ રૂં પડ્યાં પડ્યાં ૧૫
૧૧૧૧૧ આ પડ્યાં મને છે

દેવતાની મને નીચાના પડે જ નાને મિત્રાં ૧૧
જ્યાં નાં પડ્યાં કામ મને છે પડ્યાં કામ મને ૧૧
કામ મને મને છે પડ્યાં છે કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને મને છે પડ્યાં છે કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને મને છે પડ્યાં છે કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને મને છે પડ્યાં છે કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને મને છે પડ્યાં છે કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને મને છે પડ્યાં છે કામ મને કામ મને ૧૧

કામ મને મને છે પડ્યાં છે કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને મને છે પડ્યાં છે કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને મને છે પડ્યાં છે કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને મને છે પડ્યાં છે કામ મને કામ મને ૧૧

શ્લોક.

મદયાના પદાદુઃખં વર્ગ્યમિંગમ્યામ્ભાઃ ।

વધ્યાન્ પૂર્વકૃત્તૈર્વૈરિઃ સર્વામિર્નર્કવામિનઃ ॥

અર્થ—પદાદુઃખં એટલે કામ મને કામ મને ૧૧
વધ્યાન્ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧

કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧

કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧
કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧

કામ મને કામ મને કામ મને કામ મને ૧૧

દાસની દત્તી તે જોઈને તેને પછી સમજાવે કામાર્ચસિદ્ધિ
તેમાંથી થોડા દિવસો અપચ તેને પ્રાપ્ત કરી. ધીરથી
જોઈને કે, પછી તે મારી પસે તરી પવુ આ દાર છે તે
મુખેથી પી અને તરફ હીજવ વડી સામે મારી મુખથી
છે ત્યાં આવે તો લગ્ન માંડનો જોઈને આવી તમ દરે.

કામાર્ચસિદ્ધિ વિચારું કે, પ્રમાણપદવુ પસે લાગ્યા
સ્વસ્થ દમ અને આખા જાગૃત્વનો નય મથે એ દર-
થીજ. કામમાં હવુ છે કે:-

યયં પીત્વા મતિર્મ્રશો નરાણાં જાયતે ભુતુ ।

ન ધર્મો ન દયા તેષાં ન ણ્યાનં ન ચ સન્નિધિ ॥

અર્થ—દાર પીત્વા મતિર્મ્રશો નરાણાં જાયતે ભુતુ છે
અને તેનામાં ધર્મ, દયા, જ્ઞાન અને સારી ક્રિયા રહેતી નથી

માટે તેનાથી તરફ હીજવ કરતાં અમલ અસત્કાર
જરૂર છે. વડી તે માંડ આજનું અમલવુ કરે છે, પણ
જૂને મરતું તે માંડ આજ કરતાં પલું ઉત્તમ છે. કામ્યુ કે:-

દિમાનવર્ચકં માંમવર્ચસ્ય મર્ચકં ।

દુઃખસ્યોત્પાદકં માંસું તસ્માન્માંમમ્ ન મસ્યેન્ ॥

અર્થ—કામાંસુ દિંસા અને અપર્મનું વધારણું છે

કામાંસુ કમરો અર્થ થી મનુષ્યદાસ એ આ પ્રમાણે આપેલો -

મામ્=મને+સ=તે બિલ્લે " મને તે " અથવા " તે મને "
જાણ્યું એવો છે, આથીજમાં એના માંસનું હું અક્ષય કરીશ તે
મને (" માંસ ") પસેજમાં અક્ષય કરશે દાર વધા માંસપિ-
ગાઈ કરીશ, મન, નીતિને વર્ગ ગુણદાન, વધા કરે પર્મદાસ દાર
વધા માંસ આજની મના કોઈ તે કાળી કરનારાં પ્રમાણે, વન-
સ્થિતિપોશના કુલુ અજ્ઞાપવા મદિ પ્રખ્યાત કાકારો, દર્શિયો, પે-
દો, દરિયો, વળજાનીયો વિશેરોના અલિચાથો-એ સર્વસદિત વધા

આ જમ્બીય પક્ષા દિવસ સૂષી પડી રહેા ૭૭ નવલ
થયેણી નથી કામના દવે સંગ રંગમાળ આવી ગદ દતી
ને મિત્ર, વિદ્યા, નેત્રે મને વિમરી મયે ખા ૭ે ૩ —

રોહરો.

મસૂત્ય શીજી હાંપણ ગયું, ગયુજ નિરમજી નામ;
સૌ પાણી બહેને ગયું, જ્યારે પ્રગટયો કામ. ૧
પૂત્ર મિત્ર બહાણો નહીં, નહિ રંગ નહીં કામ:
પરિત પલ બહાણો નહીં, જ્યારે પ્રગટયો કામ. ૨
અગખામણ આખું જગત, અગખામણ શિવશામ;
આત્મા નિજ અગખામણે, જ્યારે પ્રગટયો કામ. ૩
મયે ન પર પુર મેટિયો, મયે ન ઉઘમ કામ:
મયે ન વાત વિદ્યા તણી, જ્યારે પ્રગટયો કામ. ૪
હિમયા હયે ન અનિયો, અયો નહીં શ્રી કામ:
બ્રહ્માએ નવ અનિયો, કાગ રૂપિ જે કામ. ૫
વેદ પદન દવિ આતુરી, સજળી વાનો રહેલ;
આણ ચદન ઉંદ્રી રમત, કામ અતન મુરકેલ. ૬

● કામ રોહરે ઉચ્છ્વાસે વિદ્યા, તેને સફળતા અથવા નિષ્ફળતા
દેવ મને કે અને મહાસુખતા મન કપા જે જે પ્રકારે એ રાગના
રુચા ચલાવે છે તે પ્રમાણે તેના બૂલ બૂલ નામ વિધાએ સંગ
તમા આપેલા છે એમ કે —

શ્લોક.

મદનો મન્મથો મારઃ પ્રયુષ્ઠો મીનકેતનઃ ।

કન્દર્પો દર્પકોડનંગઃ કામઃ વેચશરઃ સ્મરઃ ૥૧૪

ચન્દ્રધર્મિનમિત્તઃ કુસુમેષુ રતન્વજઃ ।

પુષ્પચન્દ્યા રતિપતિર્મંકરવજ્ર ધાતમમૂઃ ૥૨૪

અર્થઃ—મદન—મદ ઉપભવનાર મન્મથ—મનને રોષી ના
ખનાર મારઃ—મારનાર પ્રયુષ્ઠ—મનને કન્ધત કરનાર મીનકેત
ન—એવી ધવળા બાહરી કાંચી છે એવો કન્દર્પ—તરંગ ઉપભવનાર

છતાં ભાગ લેએ ન છાડે તેમ ત્યારી કહેવા.

મજિસમે કામરૂપિસિંહ પહેલી દોરે દોરે નવં પહેલું
માફ દેતી થીવું કહ્યું છે કે:—

રાદરેલ.

કદશી કાકી કર તબી, લિં આપે પકવાન:

મજિસમે વગી મઠિયે, બજો બેલુ સમાન. ૧

આરે કામરૂપિસિંહની અને કાકી વચ્ચે ન મધ્ય ત્યારે
મજિસમે કહ્યું કે, વિગમણ, હવે કાકી વચ્ચે હવેન કમિને
લિં, હવે આજુ ખર્ચ વચ્ચે છે મારે આમ નિવડી
નેથી રહે મુનજન હો રીને મલમે / મજિસમે આજુ ને
હવે સાંભળ તેલે વિષય કહે કે, તને આવી આજુ ન
મંદા પેલી થીવું જાણીયો ૧૬ કાકી હવે આજુ
આજુ કહેતી હતી વચ્ચે ને તે થીવે. તરેનો ને ને કાકી
હો કાકી છે કે કાકી વિષયી મલુ હવે મજિસમે કહ્યું
મલુ થીવે એમ અને છે ને એને મજિસમે કહ્યું ૧૧૧

કે એવે, અભિયાતી કુટિરોટી છે અને અવતુ મુલ
કે ૧૧૧ તેજે કાકી, માલ આજુ અને અવતુ ૧૧૧ ૧૧૧
તારે મળી તારા કામ કરા અને વચ્ચે આજુ અને અવતુ
વચ્ચે ૧૧૧ કહેતું તરે, તે આ વચ્ચે અભિયાતી અવતુ તે હવે
કામ તેવી આજુ કહેતે પાતાને કાકી વચ્ચે અને કહે કુટિરો-
તી અભિયાતી છે કે એવામાં અભિયાતી કુટિરોટી તેવામાં
કહે કુટિરોટી આજુ કામ કરા કાકી કે હવે કુટિરોટી તે વચ્ચે અ-
ભિયાતી છે ૧૧૧ એજે કાકી અભિયાતી કહે કાકી મુલ તેજે કાકી
વચ્ચે કાકી કાકી વચ્ચે મુલ કામ કરા કહ્યું છે કે— ૧૧૧ કાકી
મુલ ૧૧૧, ૧૧૧ કહે કાકી કાકી ૧૧૧ કહ્યું છે કે, —વિષય-
મુલમાં વિષયમાં: કામમુલ કાકી કે કામ કરા કાકી
વિષયમાં કાકી વચ્ચે તેવી કાકી ૧૧૧ અભિયાતી (મુલ) ૧૧૧
કે (૧૧૧)

કે કાંઈ કાવવાની દિશા થયતી છે એમ વિચારે અને એમ થયે તથા એમ જગ્યાએ એક બીજા નિર્દોષ વરદા-
ગતધરને કાંઈની દિશા થયા છે; તેનું કાવ્ય તથામય
જાણે દને પણ મુસંતોડીના ઇતિહાસ તરફ ફરીએ.

રૂપમુંદરી રજીએ રાખી એરધાનરીનો કામ લઈને
એક કામીમમને મુસંતોડીને કહ્યો મોક્ષમુ દે, અમ
કાવતી નવદિવાં પદ્મજીએ આપ ઉપર સખીઆવથી કમલ
ચીર એક મોક્ષમાં છે ને આખરના જગ્યામાં મારે એથી
પણ સરસ ચીર તેમને મોક્ષવા મરજી છે. કામે મારી એક
કામીને કામ પ્રમુખે અમકાવતી મોક્ષકવતી દેવધી તેની
સાથેજ એ ચીર મોક્ષવા કાવ કાવ છે મારે તમે દમજી
મારે જાણીને મારી પમેવાં ચીર એક જગ્યા અને પછી
એથી મુર ચીર મોક્ષી આરે એમ મારી કહ્યું છે.

મધ્યેક દુકમ મુજગ મુસંતોડી કાવત આપ વગે
મજામદેશમાં મવા. આ થયે વરસેક જગ્યા જગ્યા
વરસેક દેવો, એર મધુર અચળ કાવ કાવ કાવતરુદ-
માં કામ વરસેકાર અને રહેથી દેખતી મુરત કહ્યો
એક દિવસ ઉપર એની એની દીવતી હતી અને કાવગીમા
"વરસેક વરસેક" કાવતી દેવ જાણી રીને મારુ વ
મારું એ આપ કાંઈ નવજી નવજી, કાવતરે એક સા-
રતી અને એમ ચીરે તેનું જગ્યા પવિને પછી વર
વિવા-વિમલ અને પછી વર પ્રમુ-વિમલ મહાસાગરમાં ક-
જાણીને જાણતી હતી.

દેવ કાંઈ વર નવજી કે આ દેવ રહેલ જીવ ન
જાણ. તે સારી ચીરેને જીવ જાણ વગ્યા પવ કાંઈ રૂપ
જીવ નામે દિવસી. દિવસથી વિવા થાય છે અને એકાગ
ને વિવાને વરસે છે એમ તે જાણતી સમજાવ દેવ. કામ,

સારંગી કેવી મધુર લગે છે ! જેની એક અંગા. એ પુ-
રુષ ન હોય મના મધુર છે તેવીજ આ સારંગી પણ અ-
નગા હતાં તેવો શોખીનો હોય સદા મધુર છે કવિઓ
તે વગી સારંગી અને કવિન્યા સુખમ થઈ જાય છે
જુઓ તો ખરા આ એક વર્ણનગુણ વર્ણનમાં એ- કવિ
એ કેવી ખુબી દર્શાવી છે !

એમ હતી વર્ણનગુણી કુસુમગુણ વર્ણન કમ્પા કરતા
વિજયમુખનથ ચિત્તર હોય આવી મળી મેક લમળા કે જે
દિવસનો વિરોધ પણ સદન ન થયેથી રૂપીએ લમળા કુ-
ચેટા કરતા મળી છે. પણ હા તથા હિતસગરને જુલ પા-
કાળી એ કુચેટા પડે રૂપ પાળા અટકી. એમ લમળા
કમ્પા થઈ બેસે. કે, મધુરી, મારે જરૂરના કામ તારે જા-
મવી જરૂં છે મારે જે કામે મને બેઠાઓ છે તે કામ કામ છે.

રૂપી બેઠી “અરો મુદ્દાનગી, સારંગીની પુનઃ ને
પુનઃ એ વાત તો હું જુઝીજ મઠ, મારે કહેવું. જુઓ જે
કામ તમને હું નાકવચ મધુરુ ને કામગાળી મે
આ કાચગી રૂપી છે. એનું પેન અને કુમ્પાસ તો જુઓ.”
એમ હતી તેનો હાથ પેનના બિર તરફ બેઠો. સદગુણી
રૂપમુદ્દાની એવી મૂર્તિ નહોતી કે પરીક્ષા ખાતર પરપૂરપેર
હાથ પેનના અંગને આગ દે. માત્ર તે હાથ ખેંચાયા દે
છે કે તદિ તેમજુલ બેઠા મમતી હતી. કોઈ તરફ હાથ પા-
છે ખેંચી લીધે અને જાહેર કે આ પેન શીટકુણ મુખબે-
જ નથી એવો દેખાવ કરીને બેઠો કે, “મધુરી, પેન એ-
મ તદિ તદિ રૂપા એ મોલી નાલીને બીજી પડેશ અ-
ને તે મને લેવા આપો.”

આ કુણિ નિમ્મળ જાણી રૂપીએ હવે તેને ખુબી
ચાલ કરી અને મુદ્દા સંજય જાણવા વિનંતી કરી. તથા

નગીબ મળેને ખરી દર્શાવતી કરે છે.

બીજે દિવસે તપોવ્રત ભાગ વચ્ચે દિશ્ન થતી જ
મઝે જાને રાત્રીએ, જાને પ્રવેશ, બીજા અમલારો અને
જામવામ તમજામી સંકેતી એવી ૧૧ મળી તા મુદ્દત
એને હામી દેવ તથા હામાંપરિવર્ત દાદા રાખત માત્ર જ
એને રાત્રીએ તા આપવા.

એણે મદાદ દરિયે એકની દુખીજા ઉપર દુખ
પાતું એક સર્વે રથ જાતી, અને એક મુદ્દત-પ્રમત
મીજાને હાંસી ખાટે સજા થયે એક સંકેતી આપેલા
અંતુ જાતી રાત્રીએ એકેમાં આ જાનેવા નમ તથા
મુન્દા અને તે મુન્દા ખાટે હામાંપરિવર્ત દિશ્ન નદેર કરી.
આ સાંમળી જાને મિથેએ એક બીજાને એકજા આ
ને હામાંપરિવર્ત દેડીને મુદ્દતને બેડી પાપે. એ સંકે-
ત અને જાને રાત્રીએ અવજા વચ્ચે તેજે શુદ્ધિ એકે
સ્થિત છે—

“મદાદ ખાત્રા મિથ, તમારી આ રથ એક માઈ
દરિયે કરી નદર છે અને માઈ જાતુ દુખ તમારી નદરે પુ
આ રાત્રીએ નજાજા પ્રમતે મુન્દે તમારખી કરી પજ
જાને એ દુ રથમાં પજ મની રાત્રી નથી પજ રાંતુ સતને
સદા કરશે. દુ કે ને મદાદખી હું અને હમજા તમને
ને દિશ્ન કરમાત્રી છે તે દિશ્નને ખરેખર પાવ હું. ને
તમારી જાત્રા દુ સજા અને એક દિવસવંત પુણ્ય દુની-
આને સાથે થાથે એકાદ વધુ છેવે તે માટે દુ હામી
પર બીજા.”

પછી તે રાત્રી તરફ કરીને એકેએક, દે મદાદખી
દેડાંદાંની દિશ્ન અમલમાં મુદ્દત પડેલાં અવજાની ને
હમજા જાત્રાને તે પૂરી કરવા આપેલા પાથ છે તે મુદ્દત

કામ વળા રિવરથી ૧૨૮ દર ને મુદ્ધનથેને પડેમુએ
અને અનગથી અણેશ શૂંધી થેને વપખા અને
લોકેને મીઠાઈ બેચી અમરવતીન દાખએ આ નય
પ્રથમનક માન્યે સર્વ કીએને હા કાં અને મુદ્ધન-
થેને મેરા કાથી પેતને થેર નેતરે.

બીજે રિસે કામ કુળી દયા નાને પ્રથમ પેતની
તયરોમાં નય કામોદિન્દ ૧૨૯ પેતનક નિવ ભેથે નય
ત્યે તેને શરેક અને વરીએની કોઈ નિમળ કાનાં અચ
નિવરતની એવડમાં વરેર અનંદ અને મુખ નજાવું હને
નેતાન પ્રમુદ્ધકરિવગરેવ અને મુદ્ધ કાથી મુખરચાલાએ.

હિત શિક્ષા.

વ્યભિચારી નર નર્કમાં પામે, મુખસપતિ ખોયેલ;
વચન કુને ને સ્વર્ગ મળે એ, સિદ્ધવતને હોયે.
મુખએ. ૭



વળી કહ્યું છે કે—

શ્લોક.

અન્યાયોગાન્નિતં દ્રવ્યં દ્વયવર્ણાણિ નિર્દ્યાન ।

ત્રાપ્તે એકાદશે વર્ષે, સમૂચં ચ વિનશ્યતિ ॥ ૧ ॥

અર્થ—પોતા મહેંથી મેળવેલે પૈસે પછુ દેડે ને
તે વર્ષ મુડી દેડે, એ વડી અમારમે વર્ષે ને સપરો જાવ છે

પાવુટ ને મીઝુટના ધરમાં પીઠ દાઘતે થાંસ
ફરો દરો ધરમાં ફાડી નંદિ અને ફાડીમાં બરછતુ નંદિ
કહ્યું છે કે, “ પહેલું જાવ અને પછે દાઘ ” વળી કહ્યું છે કે,
“ જીખનાં દાઘાં સિકે મટે નંદિ અને નિશાસુનો માથ
પટોવે નંદિ ” તેઓએ બેઠીનાં જોખર પજુ વેચી ખા-
ધાં દળાં અને બેઠીનો પધિ બીવડુવ દરજી નરોવા, મન
ચેરી કરીનેજ પોતાનું શુભચન સજાવજ દેવા

જાણી તેમની ખ્યાલી એટલી જાણી હતી કે અમ-
ણસજી અમમાં ચેરી થતી નેાવજુ તરત તેમને સ્વસ્થ
પરેડુતરખાં આવજી દેવા ! કહ્યું છે કે, “ નંદિએ ચાર મા-
થો જાવ અને નંદિએ લંબીએ જાડી ખાવ ”

એ સિવાય પાવુટને મીઝુટને કહ્યું કે અમ, ચે-
રી દરનાં અપજીને ધરનાં રાસ પીતાં પજુ આપજી પને
મુડી થજ નંદિ નેમ પટાવે જન પજુ પમા નંદિ. મારે
દરે નેા દેઈ રેલા દેઈજને ઘેર ખાવર પડીને પડેા ફે-
રેા લાગીએ નેા રીઝ; નંદિનેા અમાને અમા આપજી આ
વજા પૂરી થશે એમ જનનીવ કરી નેએએ તાંધો દર
મરે કપર એક ધનપુર કરીને પનર્વત દરેર લુનું તાં વાળો
દેઈ મીઝુટના ધરમાં ખાવર પડાવેા દાવા કહે.

બીજે સિસે તેઓ સપરમાં વરેજા નેાવજી ખાળો

પાસે સ્ત્રી હતી તે તેના પછીને આપણ જઈશું

પાણુ—એ દાનદા પાસેથી હો ને તેના તમા
 ૧ અમરનું દિગ્ગજ નોતી જાણે તે તમને પાસે શું ક-
 ર આપણે જોઈએ ? તમે જાણો કે જે દાન તમા દર્શાવે
 મરેજાંદો જાણે છે. વડે તેના પછીને જગા જગા તમા
 ૩ તમાને જાણે છે. તે તમને તેને જાણે કે જાણે આપ-
 ણ શું કદાચ જાણે જોઈએ ? તમને તેના જાણે કે જાણે
 ૩ જાણે હો જાણે જોઈએ જોઈએ જોઈએ જોઈએ

સુભાષ—મહા ! તમે જાણે દાનદાને જાણે જાણે
 ૧ જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે

એવી વાતો કરે છે એવામાં ત્યાં પેલા દાનદાને પછી
 નિર્ધનતા દાનદાની દે.૫ કદાચ જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે

નિર્ધનતા— (અનિર્ધનતાની દાનદાને જાણે)
 જાણે ! જાણે ! જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે
 જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે જાણે

ત્યાં અને એક મહિમાદ વસ્તુ ખાતર જઈને પેઠા ત્યાં મહિમા-એક કેરીઆ અને તથા પુત્રને પતિવ્રત મળી તેવું મુદ્દમી કરે છે. આ ભેદને મીઠુઈએ પાવુછને કહ્યું કે, આતું નીચ કામ તથા મુદ્દમી કરીને મેળવેલું. પેઠા પવુ સંપદા પરિત નહાં એમ કરીને તેઓ તાણા કામ-ભાગ મદાર નીકળ્યા.

ત્યાંથી વળી એક કાઠજીવ વસ્તુ ખાતર જઈને પેઠા ત્યાં કાઠજીવ ઉપરનાં પાંચે પાંચે રાત્રિ ભેરે છે અને ભરે છે કે, તમારો ભવ ચલે-નમ્મો ચિત્ત ચલે-નમ્મો એકના એકીક ચલે નાને ભોમ મુખન છે-એક પવું ઇન મદમ પવુ પુનઃ આતું કામજને મીઠુઈએ પાવુછને કહ્યું કે, આથી ઇતને અટિરંદ તેને તથા રાત્રિ કરીને મહિમાદ્ય મેળવેલું પેઠા પવુ સંપદા પરિત નહાં તેવું તથા પવુ કામજીવ મદાર નીકળ્યા. એટલે વદજી વચા આ-તું તેથી પેઠાદ મુદ્દમી આગ્યા.

કામજીવ વધે એટલે જાને ભાજીએ. હાજી પછી કાઠજીવ અને પેઠાપેઠા પતેલ મમમ કાઠજીવને પેઠા પેઠા ખાતર કાઠજીવ નીકળ્યા તેઓ મમમ પેઠા એટલે નિહામમાં એક ઉત્તરો આમમમમ નમ્મોથી નીચેની રીતે એક કાઠજીવ મહિમાદ્ય આમમ મેળવેલું હતું.

ધાપાક.

“કાધી પાણી ખાવો અંન, તેવું છે ધારીનું ધન;
કાધી ખાવી છે દરનાજી, તેવો છે ધારીનો માક. ૧
માપા ઉપર જાને જ્યમ કાજી, તેવો છે ધારીનો માક;
કાવચ અનાં ઉપરે માક, તેવો છે ધારીનો માક. ૨
નાણા આમગ લેવી ગાજી, તેવો છે ધારીનો માક;

શરૂં એમના મુખા પછે અને અમારી જગમ દત્તપી
એક એક મટે અન્યા 'સોમૈયા તારે માથે લગા'
કે ચોરી ન કરી. 'કીડીને કાન ને દાઢીને મળુ' નગી
રહે છે તે શું મારું પેટ નહિ મળુ? એમ વિચારી ધી-
જુઈ, પાણ્ડુને કહ્યા વગર જાનોમાનો પેઠે આવ્યો. એ.

પાણ્ડુએ ધીજુઈની કોપ કી વજુ માર્યો નહિ તે-
શું તે બીજા કોઈ મજુનને કાપે લેતો પેલા ધનપુત્ર મ-
મમા ગમે ચોરી કરત પેલે ત્યા એક વડ્ડીઆત્ય ધરમા
આત્ર વડીને પડાટનાથ એક દમત્ર કપીઆત્ય કાઢીત્ય
કાઢ્યા. આ વડાને એક આત્રને જાત્ર પડવથા નેએક ક-
મેરે કોત્રે કાઢ રહ્યા હતા એવે તે ધન મેંઈ જાણે ને-
કાઢ્યા શરૂ દેએશ જાણમાં પત્ર કાપે છે તેવજ નેત્ર
જાને પત્ર એકીઆત્રેએ કાઢ્યા આ વડા પેટ કાપેત્ર
મજુનને જાત્ર પડવથી (નેત્ર ત્રામ પાણ્ડુ દે તે ને
માથે જાત્ર એક કાઢ્યો) ને પાણ્ડુ મગુ કાપી નખી
જાણે ધરને જાણ નહી મેંઈ પાણ્ડુના મથા વગ-
ના પાને એકીઆત્રેએ જાણ મેંઈ કાઢ્યુ અને તે
વગના જાણે કાઢ્યું ત્યા નેત્ર મારને કિત્રાગ વિએ
જાણેએ કાઢી આપુ

પેલે ધીજુઈ પેઠે આત્રને કાઢે ત્યા આત્રપુત્રુ ને
કે ૪) ત્યા વગરની મહીત્રાદાર એક. અને કાઢ દત્તપી પેત્ર
કી સુખમાં કિત્રા મુખરત્રા કાઢે. એમ જાઝાદિત્રા કાપી
કેમ ત્રાપીને ત્રા પેત્ર કાઢીને ૨૪૦) જાણ્યા નેત્ર મે
જાણે કાપેને પેત્રી કાઢ્યા કાઢે. કાપુ છે કે— "જેની દત્ત
નાર છે તેને કાપા કાઢ્યા છે." વગર કાપુ છે કે— "મજુન
તે મરેત્રા કાપે પત્ર ધન, નેત્ર મેત્રે છે " જેની દ-
ત્રા કાપી તેનુ નસીબ પત્ર કાપુ કાપુ. ધીજુઈને

(૧) “દાનત તેવી વસ્કત” અથવા મલાનું મલું અને મુંઠાનું મુંઠું.

૨૦ —

“Frost and fraud both end in foul.”

or

“Cheating play never thrives.”

ભલા અને ભૂંડની વાત.

ભણે અને ભૂંડ એ નામના એ મિત્રો હતા તેમા
ભણે ને કેવળ ભણેલ હોય; ભણુજી કસતરો પજુ થુજ
કરે તેણે, દશજી, મધજી અને મલે તેણે (ખજી મિત્રો) હવ
આપે તેણે હોય. આથી જામેવસતી તેણે ઉપર નહુ કુપ
હતી અને ધરમાં રીણે પજુ કુપજી હોય. ભૂંડમા આથી
દશજી થુજ હવ; તે હોય કેવળ બૂંડનો સરદાર હોય. પો
તને આ હવ આપજાનો પજુ હવ મે તેણે હોય. આ
થી “હવત તેણી નસત” ને કહેવત પ્રમાણે તેણે હવ.
ખજજી કે ધરમાં હાથી કુપજી કરતા હતા !

ભણે, ભૂંડની નહુ નસતજી હવતો હોય તેણે હવ-
હવ પોતને પોર જાણતો; અને તેજ ધરમા ખુસતી જાણત
પોતાના પોરથી જોડતો. કુપજામાં-તેણે થતું નહુ કુપ
હવ પોને જાણતો હોય; જવ માથે આજી આથી હોય
તો તેમાં ખાત કરતો. ખા કુપીમે તે ભણે ભૂંડ ઉપર
સમા જવ કસત પજુ જવરે જવ હોય.

એ તિવજ ભણમે જોયે તિવર કસ કે—ખરે ભૂં-

ગાથા કિખર કિખર હાથિ પાત્રો દેવગ પાત્રેનું પાત્ર વાદ અ-
ભું અને બેઠાએ:—

“પ્રેમનો દેવ, સુમતિ કહેવ, સ્ત્રીની કિષિત, અને
મિત્રની ખગતી મું તમે હવે હવે વરત થવાં તમકથી દુ
દેવ છતાં પણ મહા મનમાંથી તરિ ખસે: ૧ પેલું પવિત્ર
ધર્મસ્થાનું કિખર આપણને મેલું દેખાવ છે પણ તેના
આધીનથી થકું દૂર છે ને: પછી મહીન માનવીયં ખગે
મોદ ઉદેગ દેવ તેમાં ગી તરુ ૧ કિષિતી ગીમુર્ધ મનેએ
પ્રેમ અને ન્યાય જુદિ હવે હૃદયો મુર્ધમાન થાય અને દુ
મનુષ્યની મિત્રતા ભાવુ ને કહી અને તેમજ તથા. ને આ.
મદનથીગ રહે: પી એવન અને આ કુદાની તવકાનથી
ભરપૂર પછીનાં પુત્રકો, એથી મું અને અનંતનું કાલનું
તથી! જનમમાં જાએ: એ જગત્તરી માનુષ જગ.”

આ મોટા કારણો મોલવણા મોલ ભગમો સામજ્યા
ને જાણના કાણુ મેલવણા પાત્રો હવે પણ વાગે એટલામાં
પેલા તપકનું મોલનું દર થયુ:—

“આરણ્ય: દુ માનુષ જગને તજી નીકળે: છુ તારથી
દુ કારતની એવનમા થકું રોધું, વનસ્પતિ સ્ત્રીની મિત્ર
મેલે કારણમાં મને થકું અનર મને: છે આજ કીમતી
જાએ કે ને વડે મુર્ધન દંત, દગદગ જે: આરિયો પિ-
સકને પણ પછીમાં અપદમ થાય એવી વનસ્પતિએ મને
જાડી આવી છે, કે નેન સમેદ મટે આ જાડી પેલાનું
મને થકું કીમતી થય પડી છે. પાંતું દુહ માન જગને
એમનો જાંઠ પણ મનમાં તરિ દડ.”

એમ કહી તેજે કંઠથી પડીતીએ અને કીડીએ જ-
લત પેલાનુંમાંથી એક પછી એક કાદ જાડી અને એક
પછી કાલમાં દેધ તે બેઠાએ:—

થી તેને પોતાના મૂળ સ્વભાવને અલગથી કે તે માણસે હવે પોતાની જૂથ કૃત્ર કરી અને ઘેર બહુ કુદંગ તથા મા-બુદ્ધિભાવની નવની મેચ વાદ્યવચ વચન આપ્યું, પછી જૂથ પાયા એ વખતે બાકાને પેલી ચમત્કારીક વનરપતિઓ-માની કેટલીક મેદ મળ્યા, જેમાં એક દયા સર્પિતનું એક કુવારણ મારે અકામીર હતી.

બધે સામતાં ચાલતા એક સદેશમાં આવી પડેલાં-એક આંદર બાળને જુએ છે તેા નવે રોડકાજી સર્વ રજુ છે તે દીકરીની પસરી રહી છે. વેપરીઓ દુકાનો અટકાવી દેવાય પાડી મેદા છે. જીન લેકા પશુ ઉપમ ઉડી ઉપમ થઈ મમસામાદર બેસી રહ્યા છે આવેા નવર જોઈ બધા-એ કોઈ માણસને પડ્યું કે બાળ, સદેશમાં સર્વ કાલ પર્ષિ ઉડી ઉપમ મારે કેમ બેસી રહ્યા છે ? ત્યારે પેલા માણસે કહ્યું કે, આ સદેશમાં ચાલને પુત્ર નડેલો, મારા બેાન લી-કરી હતી તેથી તેને સજા પુત્રસમ મણુય દેવા. તેને આજરોજ સર્વે કસ કસે છે; તેનું એક બાળા સર્ગિર બા-પી મરુ છે તે એર કુવારણને સજાએ અર્પું સજા અને તે કુવારી તેને પાજારણને દરેક પીડાઓ છે, પણ આ સ્થર સર્પિમાં એર ઉવારણ કોઈ મળ્યું નહિ અને જીન કોલા ઉપરો નિષ્પત્ત મથા; અને હવે સાજા પાયા આવી છે, મારે તેને અમિલદ દેવાને કાલી વાર નથી.

આ દલીલ સાંભળી બાકાએ તે માણસને કહ્યું કે, પામેશ્વરી કુવારી એ સર્પિરે કુ ઉવારીક મારે તમે જાઓ અને ચાલને કાલી કાસને અમિલદ દેવા સર્વે જ્યાં અટકારો આવી પેલા માણસે હવેનેર રજાવરમાં બહુ તે પવ બદેશ કરી તેથી બાકાને સજાનું માણસે આવી પ-ત્તનીએ બેસારી મોરા કાળી રજાવમાં જેક મથા બાળ.

એક દિવસ જાણને લેઈ વડાજીમાં બેસી દરીયાની સર
કર નીકળ્યો. અર્ધે દીએ જતાં જાણને પાંચે મારો નેપા
ને દરીયામાં પાડ્યો અને પોને પેર જાતી પ્રથમની મારક
જાણ મુજાનો જાતી રોગ કરો. ભૂંડો, જાણનો જાણ છે
એમ પારી જાણને જાણની જાણ મિત્રન તેને લોપી.

દો જાણની દરીયા સાંભરો—“ જેની જાણ માપ
છે તેને દરેક સદા છે ”—જેને દરીયામાં એક પાટીકે દાવ
લાગ્યું તે વડે તે તરીને સામે કિનારે આંચ્યો. કાળું છે કે—
“ મારી શકે કાળું મને જેને રામજી છે ” વગેરે કાળું છે
કે—“ જાણનો રોગ જમજમતા જાણની પાળ કાળો નથી
પાળ નિમિત્તે, નિમિત્તે એની મેજે જલ તૂટી જાય છે. ”
જાણ સામે કિનારે જાતી જાણ મુજી દરેક મારક માર
તરક જાણને જાણની જાણમાં જાણ જાણ છે તે જાણ
મેંડ મુજા વગેરે લીધું તેની પાળ ઉપર એક મારો પા
લોએ રોપેલો લીધું તે પાળીઆ ઉપર એક લાકડાનું પ
લિધું લાકડાંવડું હતું, તેમાં “ આ પાળીઆમાં લખેલા
દસ્તાવેજનો લે ખુલાસો કરશે તેને આ શહેરનું
પ્રધાનપદ આપવામાં આવશે. ” એમ લખેલું હતું
તેની પાળે એક નિષ્કર્ષ લેઈને દો.

આ પાળીઆ પાળનો દો; તે પાળ વાળી ત્યા
રોપેલો દો તેમાં નીચે પ્રમાણે લખેલું હતું.—

“ પ્રથમ માણું મુકતાંજ રોકે નાવું છે; અને
પછીથી ધર મુકતાં એક હાથના રેરામાં ચાર હા-
થની હીરાજડિત કોનાની મૂર્તિ છે, તે છે. ”

એ પ્રમાણે પાળીઆમાં અક્ષર કોનાની દો, તેમાં
તેમાં અક્ષરક પત્ર છે, એમ સફળ પાળમાં હતું. પાળીઆ
એમ સમજાતા દો કે પોતાનું જાણ વાળ પાળ મુકતા હ-

હવે બહે, સુખ થયો અને સુખમાં દિવસ સુખમ્મ
હયો. એમ કેટલાક દિવસ વીત્યા પછી વગી તેને પેતાનો
પિત્ર મિત્ર ભૂંડો ત્રાસ આપ્યો. જે સાચા માણસ છે તે પદ-
સાન્ય અવગુણને પણ ગુણ* કહી બહે છે અને એમ તલે
છે કે, કેટલું જમ્યાયું જમ્યાયું નથી: કંઈ પ્રમાણે થયા જા
છે. તેણે ત્રિચારું કે, આ જપું હું જૂંઘના પ્રગમથીજ પામ્યો-
યું જે ભૂંડો ન મળ્યો દોષ તે હું ધર મૂકીને જઠાર સુ
કરવા નીકળત? મારે આ જપુ એવું પ્રગમથી મળ્યું છે તે
મારે તેની ખતર દેવી જોઈએ! એમ ધરી જૂંઘને તેણ
મારે મારી મોકલી.

આ વાર જૂંઘએ સુખની યોરી કરવાથી તેની જમી
નિષ્કાંત તથા પચ્ચાર રજાએ ખુંચી લીધું હતું અને છે
ઔચરેદાસ થયો હતો! અન્નને અને દાંતને પણ વેડ
થયું હતું! કદોત છે કે-“ હવત તેની જમત.”

ભૂંડો, મારીએ એમી બચને ત્યાં મળે. જૂંઘની અ-
ની ખતગ સિધનિ જોઈ બચને જડુ ઠીકનીકે. કેવલ થ
તેથી તેને વરત પડેરેલા હુતક જાણાવી જીવત તથા પદ-
સાન્યાં અને કેટલાક દમીત પણ પડેરેલા આપ્યા તથા મ્દ-
ક માફ ધર અને અજાજ વિમેરે જોડ્યો. સામાન આપેલ

જૂંઘને બહે, જલ્દ કહીને મોઢાને તેથી કોઈ સ-
વનો કાદ, મારે સુખ નહીં મારે જૂંડો તે હવે અત્યંત

૧ મુજને તેની અપમાનના સુખકિમે જનકાઈ મારે તે-
ણે જનમાં જલે તથા માંડયું અને પરિમલનાં દર્શન કરી રાજ્ય
તથા અજાજનાં મેલમું. પછી તેણે રાજ્ય મળ્યું ત્યારે એમ પા-
ર્વું કે આ જપું હું અપમાનના પ્રગમથીજ પામ્યોયું મારે
પ્રથમ જોડાની સુરતી માટેને જમે નહિ રાજકાં અપમાનને
જમે રાખ્યો (મુવાખ્ખાત)

વિચેરેલ ભવથી ભોંવમાં ઘટલા દય) તે હવે અગાધ-
થી નહારે કલગ્યું આવી છે । । નંદિનો લક્ષ્મી કાંઈ કાલ-
મા વધ નથી પણ તારુનેવા કૃષ્ણકૃષ્ણો કૃષ્ણ જન્મ છે
મારે અખરે મને પદા ખટતુ કશું છે કે—

રોહરો.

કૃષ્ણ જન્મ પલિતમાં લઈ, ધરે પલિતનું રાગ;
પ્રથમ પૂછે નવ આવરે, યાવ અતિશય રોગ. ૧

મારે દે બાઈ, તો તું મારે કશું માને તો અસહ્ય
રીતના પ્રયત્ને સાલઈ કષ્ટ કશું છે કે—“સાચ રંગભા.”
અને લક્ષ્મીપતિનો પત્નનો ખરો કુમાર બનરે, નંદિ તો
પરજાનો પત્નવ પડે.

કૃષ્ણકૃષ્ણ — કાલ, રાત્ર અપખને લક્ષ્મીપતિ એક
આપને નિશાની (સાચ) અપે છે તો અપને દા વાસ્તે
ભેરી ન ભેડે ? અપને તેજ નાચમાં માંઈ અપનું પ-
ડે તેમ તરી લક્ષ્મી સાંધે કશું અપે તારે શું મોં ધિ-
વ નાનું ? અપને પત્ન નંદિ પાલીએ તો અપખને એ-
તખડે કેજ ? શુભેને અપની પત્ને પચીસ દાનની રો-
હ તો છે અને અપરે પચાસ દાનની નંદિ મિલન
(પરીલ માંડું તથા પર ઉપરુકી વિચેરે થકે) હશે તો
આપને સતમત એક સાચ રૂપીઆની અસામી મજાકમે
ખડ કે નંદિ ? અપરે આપની પત્ને એક સાચ રૂપીઆને
મિલન છે તો તે એકઅપની નિશાની આપને દા વા-
સ્તે ભેરી ન ભેડે ? અપને રેસલર હરેલશું એરે
અપની મિલન કાંઈ લેઈ લેઈ કે શું ? તને ભૂદ જાન-
ના છે અને અપજા ચેર દંડાલ વિચેરેનાં તથા મળનાં

કોને જીવન સંજ્ઞામાં રહેવા આવતું નથી; નમ્હારે જાતું દોષ તો જાઓ, પણ તમારે જીવન સંજ્ઞામાં રહેવા આવતું શું કાશ્યુ છે, તે મને કહે.

ઝીજાણાદ—માહ, આ સંજ્ઞાના માથે ખરું વંશ-રહે નેપા ને આખરે નિર્વન થઈ જશે; માટે તેવું વખતે તે રેવન ઉપર બારે કર નાખશે. તેમ છતાં પૂરું નિદિ યાવ નો તાક જોવા દુષ્કાઈ જઈ સસપિર્દિનો આંર લેઈ આવી ઉપાસા થવાર શુદ્ધિને લૂટશે. માટે હું તો દવે આ સંજ્ઞામાં રહેનાર નથી. તારે આવતું દોષ તો ચાત; નિદિ નો આવજો મઝીમારો તેં દરજ્જામાં બે સાખનો નોધ-બો છે, તે દેખી એક સાખ રૂપીઆ મને રોકડા આપ એટલે હું મારો જામ કાઢી લેઈ ચાલનો થઈ.

ક્રૂણ્ણમી—હાહ, આપણી ગધી થઈને સચ સાખની નિશાન છે; તેમાં પચીસ દળરની ચેકડ પ્રથમ દલી અને પચાસ દળરની રોકડ દમજીં રત્ન વેચારમાથી મળો; એવી રીતે ગધી થઈને આપણી દુકાન ખને પોત્રો સાખની રોકડ છે તો તેના જાગતા મોઢાસાડવાંક દળર રૂપીઆ તમે રોકડ માથે અને ખાલીના પચાસ દળરની નિશાન પેટી પચીસ દળરના નિશાન માથે એ રીતે જાણુ થઈને તમે સાડીનાચક દળરનું બંદોળ માથે પણ ઉવમળી તથા પહેલું વિજેરે વડેથી આવતા માટી મૂડી કાગળ જાવ માટે તમારી મરજીમા આવે તેટલા રૂપીઆ ચેકડ બો પણ જોડાના મોઢે બે સાખના જામના એક સાખ રૂપીઆ રોકડ આપ્યા એમ કહેને, નિદિ તો મારી આખરને ખરેખર પડેંચશે ॥

રોકડ કરતાં માઠ દળર રૂપીઆ ચેકડ ઝીજાણાદને અપ્યા. મારી રીતે ખાલી દુકાનથી ક્રૂણ્ણમીની આર જામની રોકડ ઝીજાણાદ લેઈ ગયે. દવે તેનો ખામે આવ

પ્રથમ મેં લાખની ઉપસવના આમાખીએને કહ્યું પ્ર-
મત્તે રાખી આપસનું કહ્યું; પછી કૂલજીને એલવીને
કાળમે કહ્યું કે, તને મેં લાખની આમાખીને સાંધી દીધી
છે મારે પચમ દબાર રાખી આ લાખે.

આ વચન સાંભળી કૂલજી નો કામ્ય જાની ગયો.
તેણે વિચાર્યું કે, મારી પાને દરે પદ દબારની ગેરતી લી
છે ને પચમ દબાર રાખી આ તી રીને આપી દીધી છે? મ-
ત્તે કહ્યું મને આકાંક્ષા કહ્યું હતું કે, તું પાળ લાખી
નરિ પત્ની ને માન્ય નરિ દરે મારી પામે તેટલું રાખી આ
ઉં નરિ, અને કાળ લીધા વચર કોટનર નથી આપા વિ
સાધમાં ને વિચારમાં ને છે. મારો ધર્મ મરો અને માન
એકાંતર મેલવવા લાગે. કે-“ મારો કાંઈ કહેતો હતો ”
કાળમે પૂછ્યું કે, કોણ વિચાર કહેતો? તે. તે કહે
કે-“ મારો કાંઈ કહેતો હતો ” કાળમે કહ્યો કહ્યું કે,
તો, આમ જાણુ આજુ કેમ મોંઘેલો? મારા માન ધર્મ
કે છું? તે. કહે કે-“ મારો કાંઈ કહેતો હતો. ”

આવી રીતે મેલવવા કાળમે જાણુ કે, આ ને
વધુ મારો ધર્મ મરો મારે મોટે કાળ ઉપર કરેલો મેલ-
મે, પત્ની એ કહે છે કે, “ મારો કાંઈ કહેતો હતો ” ને
એણે કહી મૂ કહેતા હતા તેણે વચમ કાંઈ મેલમે
એમ વિચારે એવું કહ્યું મેલવવા મારા વિચારને એક-
કાંઈ પત્ની ને મીલ રાખવા કહેલ મરેલો મ કાળ પાંચવી
કાળમે તેને તેટલું આ ને માનવા લાગતું કે, મ કાળ
મેલવવા જા તાલ રાળમે તેને નરિ મેલવવાથી રાખી
મ કાળ મેલવવા નેમા કાળમે રીતે દેલે દબાર ન ક-
લી કાળવા કાંઈ તેણે મેલવે. કાળમે રીતે મેલવવા
સાંધવા મત્તે અને “ મારો કાંઈ કહેતો હતો ” એ મ.ક.

છી સુખની ઉપજ વધશે અને સુખ થોડે થોડે રેતું
તે સારુ થવા ઉપર આવશે.

કાલે ઝીંજાટાદમાં આવી અઠવા જેઠ તેને પે-
તા સુખમાં મળ્યા આમથી પ્રધાનપણું આપી રૂખ્યો.
તેને તેના કહેવા પ્રમાણે સર્વે લોક વિષયોને હોડી મૂકી
રેણ ને મેઠા મૂક્યો. જેણે જોયું તેણે રૂપીઆ કરને લી-
ધ; તેમાંથી જોયું રૂપીઆ લગ્ન ખાતે વાપરે અને તા-
લીન મેઢીને (નમારી) ધોરે. આણે સુખની ઉપજ
વધે વધે ઝીંજાટાદની ઝીંજાટાથી થોડે થોડે રેતું વળી
સુખ નક્કી થયું.

પેણે ક્રૂરજીવી પશુ દરે ખાધી કુમાર મૂકી અસુખ-
તા લીધા પ્રમાણે લાલકર રૂખી કાઠની સલાદ પ્રમાણે
આજના લાગ્યે તેથી પેતાની વિશ્વાસમાં વધારો કરી સુખ
માં વિવિધ સુખરૂપ લાગ્યો.

દિવસિકા.

હા માલ ને ઉપર દોષ, અંદર તમે પાલન;
એવું તે રૂપ કરી નવ ધરીએ, ખૂણે બેસી બેસે ગાન.
ગુણને સરવેલ. ૧૧



આધારનાઈએ તો જીવું જણી જાણી એમ ખરી વડુ જણી પણ ઉપર બમબમ રેડી રીધું તેથી તેના અર્થ પણ ક્યારેય રહ્યો ગંગાનાઈ મંગલસમ વિર્ભગ થયાં અને આધારનાઈના અર્થ (અર્થ) પણ ક્યારેય રહ્યો !

આધારનાઈના આગરથી ગંગાનાઈએ વધેલું જણી આથી તેના દાણ પણ સાર કહેવા આ ઉપરથી ચતુર પ્રમાણે નીચે પ્રમાણે તર્ક નાંધે—

“ અને બાક્યોને સરખું પાણી આપ્યા છતાં આધારનાઈના પણ ક્યારેય રહ્યા અને ગંગાનાઈના સાદુ થયા; તો તેઓ પાણી પ્રમાણેજ પરમાં વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરતી હશે. ”

આ પ્રમાણે વિચાર કરી આધારનાઈને એકાને બોલાવીને તેને તેના મુન્દા પૈડા થોડો ખરી આપતાની કથા થ જાતી, થી ગંગાનાઈ જણેથી કહીને લીધાનું તેની પાસે ક્યારેય કહતી, તેના માથે જાણાનું તોલિમત્ત કરતી, તેના રૂ ૨૫) દંડ હપ્પો અને તે ગંગાનાઈને તેના સહમુખે તે અરુચ ભેષ જાણક કરે.

હિતશિક્ષા.

ત્રેવડ એ તો ત્રીએરે ભાઈ, સર્જિત સદુ એવ બોલેલ;
ડબ્બ વાપરતાં લોહ બચાવ્યું; તેદ રજાની તોડે.
મુજએ સરવેલ. ૧૧

સસરાણ વર્ષ નસાએ બામિએ, વદુ વજા પૂવ તમનેયું કુરે:
દાવરુ માઈ આ અડી પૂઈ થયું, સાર સમને મુજા કરે સદરે:
દાએ દાએ દાએરે મરુ વીરને.

આવી રીતનું દાવરુ સાધવિયા મૂખથી સાંભળીને કુ-
બેરન તથા કુબેરસેના પલ્લુ આશર્વ પામ્યાં અને સાધવિ-
ને દાવ ભેડી પચેણી કરમીને કહેય સામાં કે મદાસ-
નિજ, કૃષા કરીને અમને દાવરુને અર્થ સમજાવે.

સાધવિ કુબેરસેના પ્રતિ કહેછે:—માઈ તમ કુ-
બેરતા અને હું આ કુબેરતાની બેન થઉં. અમે
જનેને અમરો માગએ જાગપજમાં પેડીઓમાં પાલી જ-
મવા નદીમાં મૂળાં દગા. તે એક મામત્ર ને શેડીઆએ
અમને જદાર કાઢી ઉઠેછે: ત્યાં અમે જને બાછ બેનનાં અર-
સરમ લગે થયાં. પેડીમા જાગકેને પાલી નદીમાં વડેનાં
મુકતાર માગ તમે જય કે નદિ કે આ સાંભળી કુબેરન
અને કુબેરસેના થજાં રિરિમન થઇ વીલાં પડી ગયાં.

સાધવિને કપલુ આશર્વકારક દાવરુ માગાં સાંભળી
થજા મજબુતો કુબેરસેનાય થરમાં મૂળાં દગાં તેઓ પલ્લુ
પલ્લુ આશર્વ પામ્યા અને કહેય સામાં કે, મદાસનિજ દા-
સરમાં મરેલી સમાઈઓનો પુચાએ જાગરો. તેથી સાધ-
વિએ તોમે પ્રમલે પુચાએ છો.—

(૧) જાગક પ્રતિ છ સમાઈઓ.

- ૧ મરુ રયાન કુબેરનથી થરેશે મરે પુત્ર.
- ૨ (જાપમે બાઈ તે કાઢે) કુબેરસેના માગાને થજી
કુબેરન મરે તે મરે જાપ, અને તેનો આ જાગક બાઈ
(માનો કીરે મરે) થાપ, મરે કાઢે.
- ૩ (પજીમે બાઈ ને દિવર) કુબેરન મરે થજી,
તેનો બાઈ (કુબેરસેના માગાને પુત્ર) મરે દિવર.

હીના મગન પડીને જેઠ બી, તારે તખ્તના અંધા મો-
લીથી રોગી દાગો નંદ. કપુ છે ૧:—

આજખે.

એક દિન કાગળ કપને થયો, મહિરમલ મુકીને બી.
પુણ્ણાણી પુરખંત પંડીત, સુખમાં બસે હી,
કુતીલ દંડના વડ તમેા વળી, બાઠ મો નંદ કયો—

એક દિન કાગળ કપને થયો ૧

મેઝનું નેડું જપુ નંદ બસે, બર્ષ અગસ્ટા દયો,
રૂઝનુ જેવો રોગીયો રજુમાં, પેલવ વેચયે બસેયો—

એક દિન કાગળ કપને થયો ૨

વિકમ સરિયો પદકમી પણ, મેને અગીને મસેડ
બોલ સરિયો બળેા મળેા બસ, કાગળી કાગમાં કસેયો—

એક દિન કાગળ કપને થયો ૩

કેવો ન અમલ વસાઈ તેજે દાવ પાછળથી મસેડ
સાચસુધી આસો તે સહ્યોગાઈ અખંડ સુખમાં વસેયો—

એક દિન કાગળ કપને થયો ૪

તને ઉપરી બને રજુને મને તેલેા પેજે મેગ
બી દયો, પણ તેમાંથી ઉપરથી એક પાઈ પણ મરણી
વખત સાથે જેઠ બાઠી નંદિઃ જેઠ બાઠા (બાઠા)

૧ મીઝની વડના મુલ્યાન મદમૂરે નવરાણું રી ૬
હીરે ૨૦ મળુ કોર, ૨૦૦ મળુ રીડું, ૨૦૦૦ મળુ કપુ બસે
અગસ્ટ રોગનું નાણું થીડું. બને એ કિવાવ તેજે બીજી કાગ
સ્વાદીઆ કિંદુસ્તાનપર હી અગસ્ટ બન મિતમું પણ મસી
વખતે તેમાંથી તેનાથી એક પાઈ પણ સાથે જેઠ બાઠી નંદિ
માર મરણી વખતે તે કહે બનયો. કપયો: કાગળી તે કપા કિંદુ
પોતે પોતે રોગી. બને બાઠા ૬, નબરો. આમાંથી એક પાઈ
પણ અગી સાથે આપયો નંદિ કાંડી. (કિંદુસ્તાનનો ઉલ્લેખ)

નિઃસર થઈ મળા તથા હજી પણ થયા પછી હવે પુર-
ણ નહીં ! કોઈમણે મેં જુને તે : જાન એમ જાણે ! જાણ
જાણ છે વળતે દોષે થયે એટલે સિદ્ધાંતે દોષને
જાણ્યા. જાણ્યાં જાણ્યાં કોઈમણે જોયો કે : જાણ પછી જાણ
જાણ જાણી સિદ્ધાંતે થઈ જઈ જાણે હવે જાણ જા-
ણ. તે : જોઈ જોઈ જાણ જાણ તે : જાણી જાણે
જોઈ જાણ જાણ જાણી જોઈ જોઈ જોઈ જાણ જાણ
જોઈ જાણ જાણ જાણી જોઈ જોઈ જોઈ જાણ જાણ
જોઈ જાણ જાણ જાણી જોઈ જોઈ જોઈ જાણ જાણ

જો જાણ્યાં સંસારપૂરી જોઈને સંસાર. જાણે
જોઈને જાણ વિષયજન્ય જોઈને પરિધાન, જાણે હવે જાણ
જોઈને જાણ્યા, જોઈને જાણ્યા. જાણે જાણ્યા જાણ્યા જાણ
જોઈને જાણ્યા જાણ્યા જાણ્યા જાણ્યા જાણ્યા જાણ્યા જાણ્યા

જો જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં
જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં
જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં
જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં

જોઈને જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં
જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં
જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં
જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં
જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં
જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં
જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં
જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં જાણ્યાં

શ્લોક

પર્યાપ્તિ કામ ધોષાણી પર્યાપ્તિ કોડાંતિ ન વિધનં ।

મજાગલમ્બનરેવેવ મમ્બ ધન્વ નિર્મયકં ॥ ૧ ॥

અર્થ:—પ્રાણીને સ્વે જે જા.વગ જે ને ૬૫ વગ. જે નિર્મયક જે ને ૫૫ વગ. ૧૫, જે ૬૫ જે ૫૫ વગ. જે ૫૫ વગ. જે ૫૫ વગ.

દુરે પુન્ય અને પાપના મૂખ્ય મૂખ્ય પ્રકારે ૬૫ જે તે સાંભળો:—

● પુન્ય નવ પ્રકારે ધારણ:— ૧ મૂખ્યને જાન જા.વગ, ૨ વગલને રહી જા.વગ. ૩ રજાજા જા.વગ ૪ જા.વગ જા.વગ. ૫ જા.વગ જા.વગ. ૬ જા.વગ જા.વગ. ૭ જા.વગ જા.વગ. ૮ જા.વગ જા.વગ. ૯ જા.વગ જા.વગ. ૧૦ જા.વગ જા.વગ. (૬૫ જે તે સાંભળો વગ. ૫૫ વગ.)

● પુન્યકારકે ૬૫ જે તે— ૧ જા.વગ. ૨ જા.વગ. ૩ જા.વગ. ૪ જા.વગ. ૫ જા.વગ. ૬ જા.વગ. ૭ જા.વગ. ૮ જા.વગ. ૯ જા.વગ. ૧૦ જા.વગ. ૧૧ જા.વગ. ૧૨ જા.વગ. ૧૩ જા.વગ. ૧૪ જા.વગ. ૧૫ જા.વગ. ૧૬ જા.વગ. ૧૭ જા.વગ. ૧૮ જા.વગ. ૧૯ જા.વગ. ૨૦ જા.વગ. ૨૧ જા.વગ. ૨૨ જા.વગ. ૨૩ જા.વગ. ૨૪ જા.વગ. ૨૫ જા.વગ. ૨૬ જા.વગ. ૨૭ જા.વગ. ૨૮ જા.વગ. ૨૯ જા.વગ. ૩૦ જા.વગ. ૩૧ જા.વગ. ૩૨ જા.વગ. ૩૩ જા.વગ. ૩૪ જા.વગ. ૩૫ જા.વગ. ૩૬ જા.વગ. ૩૭ જા.વગ. ૩૮ જા.વગ. ૩૯ જા.વગ. ૪૦ જા.વગ. ૪૧ જા.વગ. ૪૨ જા.વગ. ૪૩ જા.વગ. ૪૪ જા.વગ. ૪૫ જા.વગ. ૪૬ જા.વગ. ૪૭ જા.વગ. ૪૮ જા.વગ. ૪૯ જા.વગ. ૫૦ જા.વગ. ૫૧ જા.વગ. ૫૨ જા.વગ. ૫૩ જા.વગ. ૫૪ જા.વગ. ૫૫ જા.વગ.

શ્લોક

મદિમા મલ્યમસ્તેવં શૌચમિદિય નિમ્બઃ ॥

દાનં દયા દમઃ શાન્તિઃ મર્ચેશં ધર્મસાધનમ્ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—મદિમા, મલ્ય, મસ્તેવં, શૌચ, મિદિય, નિમ્બઃ, દાનં, દયા, દમઃ, શાન્તિઃ, મર્ચેશં, ધર્મસાધનમ્.

